Ruszamy na podbój Opolszczyzny

Ania i Jacek uwielbiają chleb z miodem, podróże oraz zabawę. Postanowili zamienić się w odkrywców i zwiedzić najciekawsze miejsca na Opolszczyźnie, gdzie mieszkają. Chcieliby, abyście im towarzyszyli, bo w grupie jest zawsze raźniej.

Dotrzecie do miejsc owianych tajemnicą, będziecie odkrywać skarby w opolskich zamkach. Dowiecie się m.in. o tragicznej miłości guwernantki, wulkanach i smokach. Poznacie prawdziwych rycerzy, a nawet będziecie mogli na chwilę w nich się przemienić.

Ania i Jacek zabiorą was również do lasu, w góry i nad jeziora. Czeka na was wiele atrakcji. W stadninach koni spróbujecie swoich sił jako jeźdźcy. W ogrodzie zoologicznym nie możecie przegapić karmienia fok czy goryli, które są większe od waszego taty. Na swojej drodze spotkacie dinozaury oraz odbędziecie podróż w przeszłość.

Pora ruszać na podbój Opolszczyzny. Ania z Jackiem już są gotowi i czekają na was. Nie zapomnicie zabrać małego plecaka z mapą, butelką wody i z małym co nieco do jedzenia. Koniecznie zapakujcie ulubioną maskotkę, która będzie wam towarzyszyć we wszystkich podróżach.

zadanie dla **detektywa**

Zwierzęta z opolskiego ogrodu zoologicznego są w wielkiej potrzebie. Zgubiły cętki, paski i charakterystyczne elementy. Dopasujcie zguby do ich właścicieli i pokolorujcie zwierzaki.

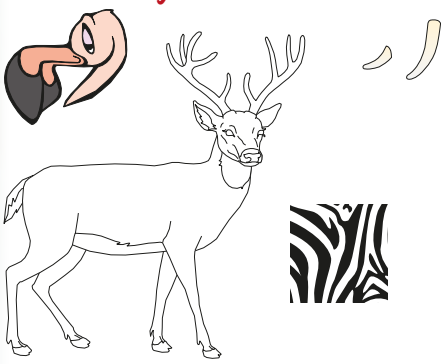

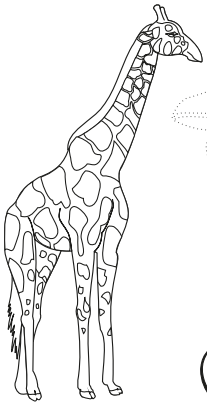

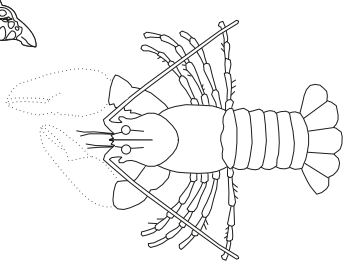

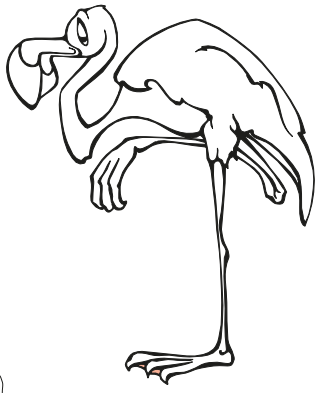

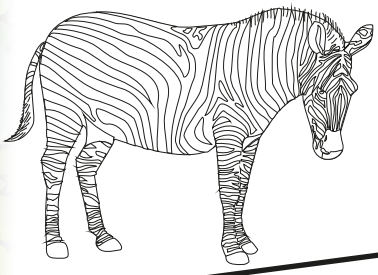

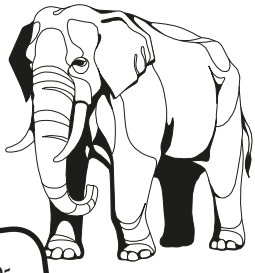

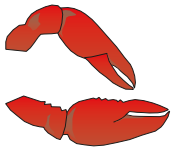

Zoolandia to park linowy w ogrodzie zoologicznym przeznaczony dla dzieci od 3 do 12 lat. Zwierzaki można podziwiać z kilku metrów.

Obok znajduje się plac zabaw z huśtawkami i ślizgawkami. Przed wyjściem czeka nie lada atrakcja – labirynt, w którym łatwo się zgubić.

Opolskie ZOO

Ania i Jacek nie mogli doczekać się wizyty w opolskim ogrodzie zoologicznym. Zobaczycie tam olbrzymie goryle, od których dzielić was będzie jedynie szklana szyba. Możecie też zobaczyć, jak są karmione. Nie uwierzycie, z jaką łatwością odkręcają korek z butelki. Zajrzyjcie do najmniejszych na świecie małpek pigmejek. Uwielbiają się bawić i harcują wśród liści. Często wylegują się na gałęziach, a do ich przysmaków należą banany, jogurt i świerszcze.

Żyrafy od niedawna mają nową żyrafiarnię, która należy do najnowocześniejszych w Polsce. W pomieszczeniach zamontowano nawet drzewa, aby lepiej czuły się w nowym domu. Mają też olbrzymi wybieg, przypominający ich naturalne środowisko.

Nie przegapcie momentu karmienia uchatek kalifornijskich. To jedyne ZOO w Polsce, gdzie możecie je zobaczyć. A może chcecie jak suseł wejść pod ziemię? Myślicie, że to niemożliwe? To nic trudnego – zrobiono specjalny tunel, do którego trzeba wejść, żeby zobaczyć susły z bliska. Znajdziecie się w samym środku wybiegu pełnego tych zwierzątek. W strefie afrykańskiej powitają was antylopy, zebry, wielbłądy. Oswojone króliki, świnki, kózki czekają na was w mini zoo. To jedyne miejsce, w którym można karmić zwierzęta specjalnie przygotowaną karmą.

ZOO jest położone na Wyspie Bolko. To idealne miejsce na odpoczynek. Stawy, kanały, starodrzewie, łąki, przystań kajakowa i ścieżki rowerowe to świetne miejsce relaksu. Od niedawna po Odrze pływa statek wycieczkowy „Opolanin", z którego pokładu można podziwiać miasto. .

4 Wyzwanie dla spostrzegawczych

Żeby dowiedzieć się, co kryje się między drzewami, pokolorujcie odpowiednie elementy wskazaną kredką:

- *na zielono*
- *na brązowo*
- *na żółto*
- *na niebiesko*
- *czerwono*

Ze szczytu Wieży Piastowskiej

Kolejnym wyzwaniem, które czeka Anię i Jacka, jest wejście na 42-metrową Wieżę Piastowską. Znajduje się ona obok amfiteatru, w którym odbywa się co roku Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej. Na pewno wiele razy widzieliście transmisję w telewizji, a może nawet niektórzy z was byli na koncercie? Jeśli dobrze się przypatrzycie z oddali, to okaże się, że wieża jest krzywa. Opolska wieża odchyla się z powodu jej olbrzymiego ciężaru, pod którym zaczęła usuwać się ziemia.

Żeby dotrzeć na sam szczyt, musicie pokonać ponad 160 stopni. Przez chwilę poczujecie się jak rycerze, którzy wchodzili na górę, aby strzec okolicy. Waleczni wojowie nie korzystali z tego samego wejścia co wy, ponieważ średniowieczna wieża stanowiła część wielkiego zamku. Gdyby udało wam się przenieść w czasie o około sto lat, to zobaczylibyście, jak wyglądał. W 1928 roku władze miasta postanowiły go zlikwidować, bo nie miały pieniędzy na utrzymanie takiej wielkiej budowli. Na szczęście udało się przed rozbiórką ocalić wieżę. Na ekspozycji multimedialnej zobaczycie, jak wyglądało miasto z samego szczytu. Dzięki nowoczesnej technologii usłyszycie ciekawą historię opowiedzianą przez samego księcia Bolka I. To właśnie za jego czasów wybudowano opolską twierdzę. Na wystawach zobaczycie miecze, puginały, kordelasy, sztylety. Przewodnik opowie wam, co się kryje pod tymi dziwnymi nazwami. W wieży znajdował się też loch głodowy, w którym przetrzymywano najbogatszych więźniów. Można było ich wymienić na worki pełne monet.

Dzieci potrzebują twojej pomocy

Ania i Jacek zgubili się w ponad 100-hektarowym parku otaczającym rezydencję. Pomóżcie dzieciom dotrzeć do pałacu, gdzie czekają zatroskani rodzice. Do celu prowadzi tylko jedna droga.

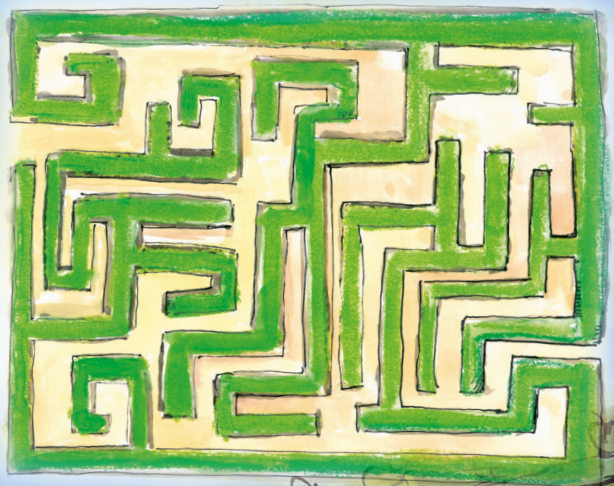

W stadninie hodowane są m.in. konie pełnej krwi angielskiej czy szlachetnej półkrwi. Przyklej podobiznę konia z Mosznej.

przyklej tutaj

Pałac w Mosznej prawie jak z bajki

Rodzice zabrali Ani i Jacka do małej wsi Moszna, która jest znana z niezwykłego pałacu. Ma on aż 99 wież. Jego właściciel hrabia Franz Hubert Tiele-Winckler zapraszał do siebie najważniejszych ludzi, aby pokazać im okazałą rezydencję, którą po wielkim pożarze rozbudował zaledwie w kilka lat. Podobno zatrudnił do tego chińskich robotników, a legenda mówi, że pomagał im w tym sam diabeł. Hrabia uwielbiał polowania i bywał na nich cesarz Wilhelm II. Hrabia wszystko zawdzięczał biednemu dziadkowi, który mieszkał na wsi i w wieku 16 lat musiał iść do pracy w kopalni, aby pomóc swoim rodzicom. Los się do niego uśmiechnął, dzięki czemu zdobył fortunę i swojej córce Valesce przekazał cały swój majątek.

Jeśli dobrze się przypatrzycie, to w najwyższej z baszt dostrzeżecie szkielet. Ma przypominać o smutnej historii miłości guwernantki do właściciela pałacu. Kobieta bez wzajemności pokochała hrabiego Klausa Tiele-Wincklera. Guwernantka często z baszty spoglądała na całą posiadłość. W końcu z żalu pękło jej serce, a jej duch do dziś ma się błąkać po komnatach.

Pospacerujcie po pałacowym parku wśród cudnie pachnących kwiatów azalii oraz rododendronów, które kwitną pod koniec maja. Mają dziś ponad sto lat, tak samo jak dęby i lipy. Łatwo odnajdziecie te drzewa – poznacie je po wielkich obwodach pni.

W rezydencji dużo jest tajemniczych miejsc, o które zapytajcie przewodnika. Do jednych z nich należy sekretne przejście między komnatami. W kaplicy często odbywają się koncerty. Być może usłyszycie muzykę, zwiedzając posiadłość.

zadanie dla **detektywa**

Zróbcie spacer wokół pałacu w Mosznej. Jedna jego część to szklana oranżeria. Zobaczcie, co znajduje się w środku takiego budynku. Będziecie zaskoczeni. Rosną tam palmy i egzotyczne rośliny. Dawniej hodowano również pomarańcze i dlatego zwano to pomieszczenie też pomarańczarnią.

Nowe słówka, nowe wyzwania

Znajdźcie prawidłowe określenia, które wyjaśniają podane niżej słówka i połączcie je strzałkami:

1. *Przeszklony budynek ogrodowy służący do hodowli egzotycznych owoców i roślin, m.in. pomarańczy, cytryn, bananów.*

Guwernantka

2. *Przepiękny krzew ozdobny pochodzący z Azji. Kwitnie na początku maja. Bardzo często sadzony w parkach pałacowych, ale coraz częściej znaleźć go można również w przydomowych ogrodach.*

Rezydencja

3. *Stara moneta ze srebra o dużej wartości.*

Rododendron

4. *Okazała budowla należąca najczęściej do króla, hrabiego lub władz kościelnych. Najczęściej rezydencje dzielono na letnie, zimowe i całoroczne.*

Talar

5. *Nauczycielka domowa, wychowująca dzieci w wieku przedszkolnym. Uczyła ich języka obcego, najczęściej francuskiego i dobrych manier.*

Oranżeria

Naklejcie zdjęcie z kamiennym lwem. To doskonałe miejsce na zrobienie pamiątkowego zdjęcia z królem zwierząt.

przyklej tutaj

Olimpijskie konie z Mosznej

To nie koniec atrakcji w Mosznej. Tuż koło pałacu mieści się światowej sławy stadnina koni szlachetnej krwi. Niektóre z nich są bardzo sławne, bo nie tylko wygrywają najważniejsze zawody w kraju, ale również kilkakrotnie reprezentowały Polskę w olimpiadach. Wierzchowce o imieniu Wag i Randon pojechały do chińskiego Pekinu, ale mogliście je również oglądać w telewizji na ostatniej olimpiadzie w Londynie.

Ania jeździ konno i dlatego w Mosznej namówiła rodziców na krótką wyprawę. Jacek wolał wypożyczyć rower i na nim zwiedził okolicę. Dzieci miały wielkie szczęście, bo akurat odbywały się zawody w skokach przez przeszkody. Podziwiały zawodników, którzy mieli na głowie specjalne kaski chroniące przed upadkiem zwane fachowo toczkami.

Koniecznie zajrzyjcie do zabytkowych stajni, w których mieszkają rasowe wierzchowce. Wiecie, że koń nawet, gdy stoi, może drzemać? W głęboki sen zapada, kładąc się na 3-4 godziny.

Dzieci potrzebują twojej pomocy

Pomóżcie dzieciom dopasować dwa identyczne zdjęcia. Połączcie je strzałkami.

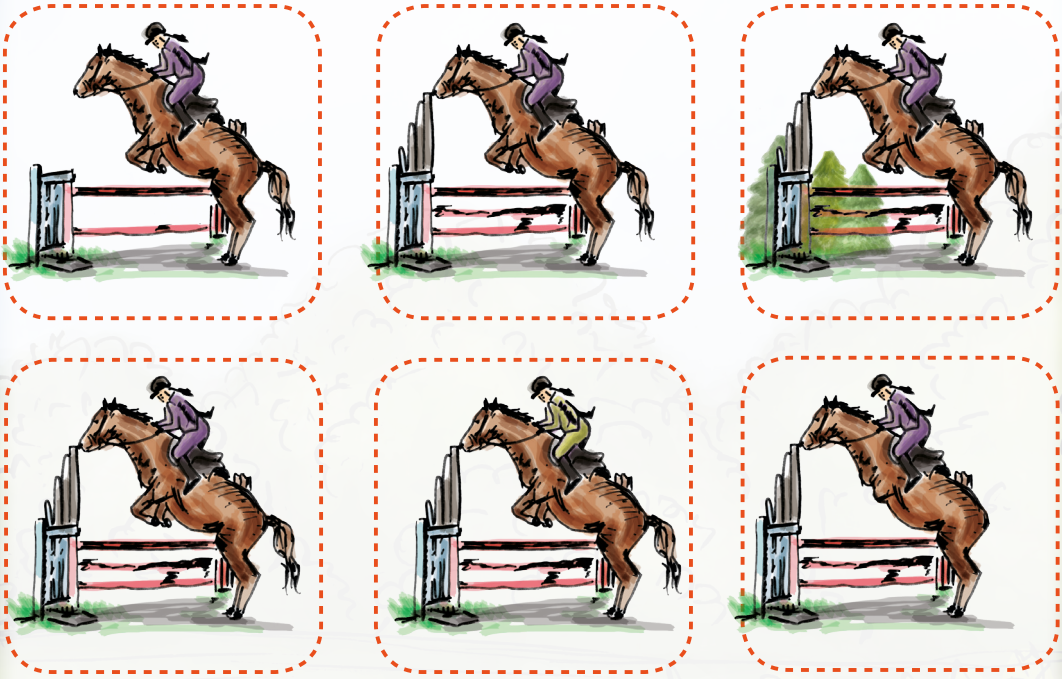

Magiczne LITERKI

Wymieszały się wszystkie litery. Jeśli chcecie dowiedzieć się, którzy ze słynnych aktorów bywają w Zakrzowie koło Kędzierzyna-Koźla, to wykreślcie z każdej mieszanki wyrażenie: KLUB JEŹDZIECKI. Pozostałe literki utworzą rozwiązanie.

1. KDALUNBIEJLE ŹDOLZBIRECYCHKSIKI

2. MAKTLUBEJUSEZŹD DZIAMECKIIĘCKI

3. PKILUBJOTEŹR DZAIDAMECKCZYKI

Medalowy Zakrzów

Dzieci nie mogą doczekać się wyjazdu do Zakrzowa koło Kędzierzyna-Koźla. Jeśli będziecie mieć szczęście, to spotkacie w nim słynnego aktora czy muzyka. Zakrzów słynie z Klubu Jeździeckiego „Lewada" organizującego co roku pod koniec wakacji Jeździeckie Mistrzostwa Gwiazd „Lewada Art Cup". Niektórzy z zawodników wyglądają jak kowboje z westernów, a po parku przechadzają się panie w długich sukniach z wachlarzami w ręku – tak jakby czas cofnął się o ponad sto lat. Dawniej kobiety nosiły tylko sukienki lub spódnice, które przeszkadzały im w jeździe konnej. Skonstruowano więc dla nich specjalne siodła. Na koniu siedziały bokiem, trzymając nogi na dużych skórzanych hakach umieszczonych po jednej stronie. Teraz panie jeżdżą w bryczesach, specjalnych spodniach do jazdy konnej, więc damskie siodło stało się już niepotrzebne. Wiele z nich w czasie festynów czy imprez ubiera stroje z XIX czy też początku XX wieku i nadal jeździ bokiem. Właśnie w Zakrzowie możecie zobaczyć taki historyczny pokaz. Możecie również pojeździć na koniu, nawet jeśli nigdy wcześniej tego nie robiliście. We wszystkim pomogą wam instruktorzy jeździectwa.

zadanie dla **detektywa**

W każdej legendzie jest ziarenko prawdy, więc zbadajcie, czy to jest jedynie bajkowa opowieść. Odpowiedź znajdziecie niedaleko Rynku na skrzyżowaniu ulic Sobieskiego i Wąskiej. Będzie tam na was czekał Wawrzek.

Magiczne LITERKI

Po rozwiązaniu rebusu będziecie wiedzieć, gdzie możecie miło spędzić czas i przy okazji uzupełnić nasz przewodnik.

~~KIEŁ~~ ~~A~~+EN E=Y

W Ż=Z + T + ~~R~~ +M +NKU

Tutaj wpiszcie rozwiązanie: .....

KĄ+ ~~S~~+ +KO MIEJS+ R=I ~~W~~

Z K=R +MI WOD+ D=N + i

Tutaj wpiszcie rozwiązanie: .....

W ~~asołka~~ +KU MIEJSKIM ~~Ż~~ +ST

+TNY ~~ca~~ +C ~~kro~~ ZA P=B

Tutaj wpiszcie rozwiązanie: .....

W zabytkowym parku miejskim w Prudniku znajduje się metalowa altana. Dawno temu odbywały się w niej koncerty i dlatego nazwano ją muzyczną. Wklejcie jej zdjęcie i zobaczcie, jak pięknie ją wykonano.

przyklej tutaj

Wieża Woka w Prudniku z lochem głodowym

Tym razem jedziemy z Anią i Jackiem do Prudnika, miasta leżącego przy granicy polsko-czeskiej. Gdy znajdziecie się na placu Zamkowym, zobaczycie Wieżę Woka. To jedyne, co zostało po średniowiecznym zamku, który był kiedyś w tym miejscu. Dokładnie przyjrzyjcie się wieży. Okaże się, że wejście znajduje się na wysokości kilkunastu metrów nad ziemią. Ciekawi was, jak wchodzili do niej rycerze strzegący grodu? Odpowiedź jest prosta. Dawniej otaczały ją kilkunastometrowe mury obronne, po których przechadzali się strażnicy. Aby dotrzeć do wieży, wchodzili po drewnianych schodach. Gdyby wróg zdobył fortyfikację, wystarczyło je zniszczyć i załoga była bezpieczna, choć można było pokonać ją głodem. Dlatego w wieży mieściły się magazyny z jedzeniem i zbrojownia. Dzisiaj nie ma już murów obronnych, ale do twierdzy dostaniecie się po specjalnie skonstruowanych schodach. Na pierwszym poziomie uważnie patrzcie pod nogi, żeby nie przegapić szklanego otworu na środku podłogi.

Mury wieży mają kilka metrów grubości. W dolnej części wieży znajdowały się kazamaty, czyli więzienie. Skazanego opuszczano na linie przez wąski otwór, w taki sam sposób dostarczając mu jedzenie.

Znaną prudnicką legendą jest ta o Wawrzku i Wiewiórze. którzy dawno temu mieszkali w Prudniku. Dziewczyna o rudych włosach pokochała Wawrzka, ale rodzina kazała jej poślubić kogoś innego. Bardzo się smuciła, choć wiedziała, że życzenie najbliższych jest najważniejsze. Chciała jednak czasami widywać Wawrzka. Poprosiła go, aby wykopał studnię, do której będzie mogła przychodzić po wodę. Zawsze napełniając wiadro, wspomni swoją miłość. Ukochany spełnił jej prośbę i po kilku miesiącach studnia była gotowa. Do późnej starości spotykali się przy niej, wspominając młode lata.

zadanie dla detektywa

Poszukajcie obiektu, o którym mówi wierszyk i pokażcie swoje odkrycie rodzicom.

Z zamku zobaczysz wiele
Nawet wieżę na kościele
Czerwony dach na jej szczycie
Widać stąd wyśmienicie
Znajdziesz świątynię z góry
Nawet jeśli będą chmury

Nowe słówka, nowe wyzwania

Wpiszcie do krzyżówki słówka z wierszyka. Będzie wam łatwiej, jeśli zaczniecie od najdłuższego słowa:

chmura
kościół
szczyt
świątynia
wieża
zamek

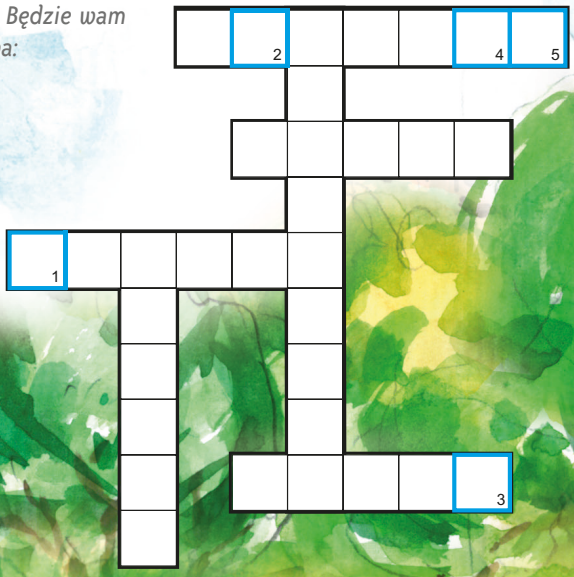

Pod cyferkami wpiszcie odpowiednie litery i przeczytajcie rozwiązanie:

1 2 3 4 5

Przed wejściem do zamku w Otmuchowie zobaczycie armaty, przy których warto zrobić sobie pamiątkowe zdjęcie. Przyklejcie obrazek przedstawiający armatę.

przyklej tutaj

Otmuchów i jego mroczne tajemnice

Tym razem wybierzemy się do Otmuchowa, aby zobaczyć twierdzę górującą nad okolicą. Strzegła miasta przed wrogami chcącymi ograbić miasto.

Zaraz po minięciu drzwi, zobaczycie coś dziwnego. Nie ma wielkiego holu tylko zaczynają się schody. Musicie je pokonać. Nie są one jednak takie zupełnie zwyczajne, ponieważ zwano je końskimi. Ich twórcą miał być biskup Filip Ludwig von Sinzendorf, który miał chore stawy i chodzenie sprawiało mu kłopot. Kazał więc zbudować specjalne stopnie, aby służący mogli na górę wnosić go w lektyce – obudowanym fotelu z uchwytami. Podobno ze schodów korzystali też rycerze, którzy wjeżdżali po nich konno na pierwsze piętro.

Zamek ma swoje mroczne tajemnice, ponieważ w jego murach więziono zdrajców, złodziei oraz morderców. Właściciel twierdzy miał prawo ich osądzić i skazać na śmierć. W celi zachowały się napisy wyryte przez skazańców, którzy często żałowali swoich złych uczynków. Legenda głosi, że kiedyś do lochu za podpalanie okolicznych wsi, niszczenie domów i prześladowanie miejscowej ludności trafili tatarscy wojownicy. Pan zamku był na tyle łaskawy, że postanowił im darować karę, jeśli na dziedzińcu wykopią studnię. Pracowali wiele miesięcy, coraz głębiej przebijając się przez skałę, ale nie pojawiła się ani jedna kropla wody. Zajrzyjcie razem z rodzicami ostrożnie do tej kamiennej budowli i sprawdźcie, czy jest w niej woda.

W Otmuchowie, jak głosi legenda, mieszkał waleczny książę Henryk. Po najazdach tatarskich pomagał odbudowywać zniszczone domy. Zawsze widywano go z ulubionym sokołem na ręku. W czasie jednej z wypraw poznał baronową Emmę. Zakochał się w niej bez pamięci, ale szlachcianka nie odwzajemniała jego uczucia. Pewnego wieczora służący zawiadomił księcia, że u bram zamku stoi Emma ze swoim dworem i prosi o gościnę. W czasie podróży szybko zapadła noc, a kobieta bała się dalej jechać w ciemnościach. Spiżarnia Henryka była pusta, dlatego postanowił poświęcić swojego sokoła, aby Emma miała co zjeść. Gdy dostała danie, wyznał, że ofiarował jej to, co było dla niego najdroższe i z oczu pociekły mu łzy. Emma doceniła gest rycerza i niedługo potem odbyło się ich wesele.

Gród w Biskupicach pełen rycerzy

Jacek zawsze marzył, aby choć na chwilę przenieść się w czasie i być rycerzem. Każdy z was na pewno zna mnóstwo bajek o księżniczkach ratowanych z opresji przez dzielnych młodzieńców w srebrnych zbrojach. Dzisiaj będziecie mogli przyjrzeć się im z bliska, ponieważ ruszamy do Biskupic koło Byczyny. Już z daleka zobaczycie wysoki drewniany gród otoczony fosą, do którego prowadzi wielka brama. Trudno będzie wam uwierzyć, ale gród w Biskupicach powstał kilka lat temu. W czasie roku szkolnego przyjeżdżają tu uczniowie, którzy uczą się pisać gęsim piórem, biorą udział w warsztatach, tkają oraz jeżdżą konno. Poznają dawne tańce, zasady władania mieczem, wyrabiają świece. Biorą udział w średniowiecznej musztrze, pamiętając o rycerskich manierach. Zobaczcie, jak dawniej wyrabiało się papier czy biło monety. Tak właśnie nazywano produkowanie pieniędzy. Najodważniejsi z was mogą zwiedzić salę tortur i zobaczyć najeżone gwoździami krzesło czarownicy. Ania i Jacek mieli wielkie szczęście, bo akurat w grodzie odbywa się „Międzynarodowy Festyn Rycerski". Walka rycerzy w świecących zbrojach to spełnienie marzeń Jacka. Ania przysłuchuje się śpiewom dziewczynek w średniowiecznych sukniach. Przerywają je wystrzały armatnie, a giermkowie ćwiczą trudną sztukę włada-

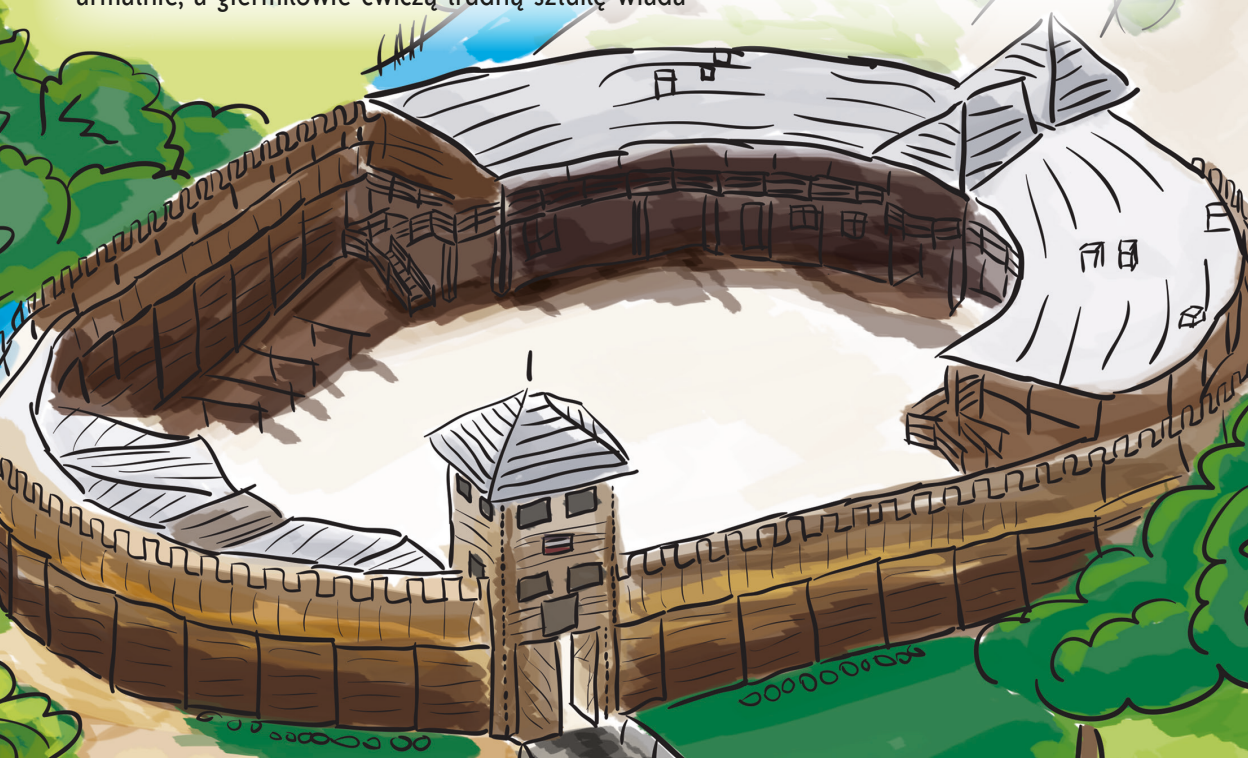

nia drewnianymi mieczami, które być może kiedyś zamienią na stalowe. Strzelają też z łuku do celu, choć okazuje się, że to wcale nie jest łatwe zadanie. Koniecznie musicie tego spróbować.
Przekonacie się, ile przyjemności może sprawić jazda na średniowiecznych nartach w środku lata, rzut jajem do celu czy gra w kręgle wykonane z drewnianych pachołków. Atrakcji jest wiele, ale pamiętajcie, że dla łobuzów przeznaczone są dyby i łańcuchy.
Na strudzonych wędrowców czeka „gościniec śpiącego rycerza" w pokojach przypominających średniowieczne izby. Nic tak dobrze wam nie zrobi po podróży, jak kąpiel w balii szwedzkiej.
Ania i Jacek są wielkimi miłośnikami przyrody. Tuż koło grodu znajduje się zalew Brzózki pełen kaczek i łabędzi, po którym Jacek z tatą pływali kajakiem.

zadanie dla **detektywa**

Znajdźcie 10 szczegółów, którymi różnią się oba obrazki i pokolorujcie rysunek.

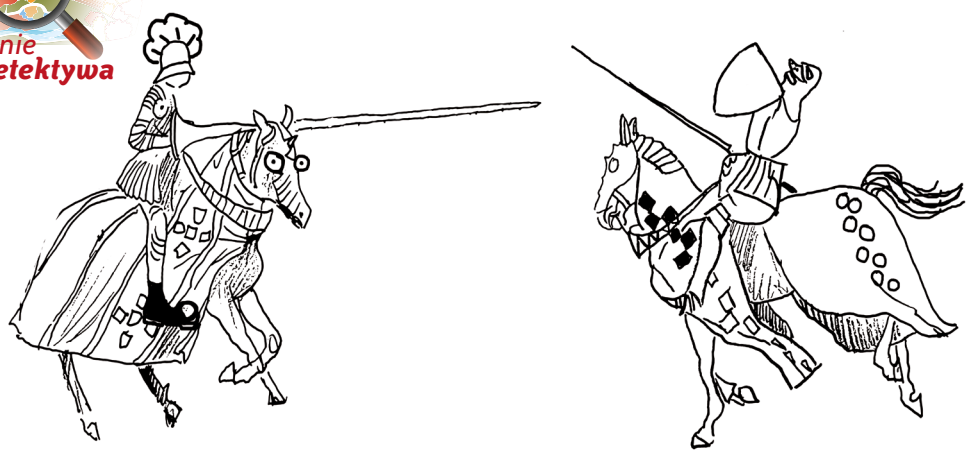

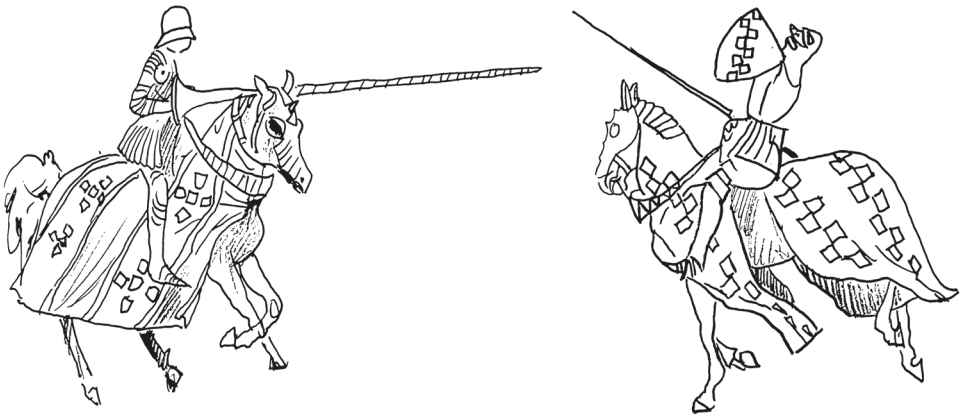

Odkrywcy herbów

W trakcie podróży często widzicie herby. Są one wyrzeźbione na murach, bramach wjazdowych, na nagrobkach osób szlachetnie urodzonych, widnieją na flagach i na pieczęciach. Wchodząc do zabytkowego budynku warto zwrócić uwagę na kartusz herbowy nad wejściem. To ozdobne obramowanie, wewnątrz którego umieszczano herb – znak rozpoznawczy, np. rodziny, miasta czy państwa. Kartusze czasami były bardzo bogato zdobione, co świadczyło o wielkości danego rodu. Umieszczane w nich symbole miały ściśle określone znaczenie. Poznajcie kilka z nich i wówczas sami będziecie wiedzieć, jaka była dana rodzina szlachecka:

– rycerz na koniu zabijający smoka – waleczność w zwalczaniu zła
– lew – dobroć i męstwo
– orzeł – odwaga i czujność
– różne rodzaje kwiatów i roślin – miłość
– krzyż – chwała i zwycięstwo

Herb Opola

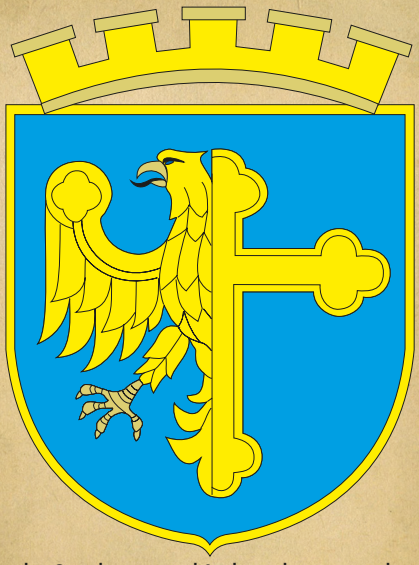

Herb Opola to połówka złotego orła i krzyża na niebieskim tle – symbolu cnoty i męstwa.

Herb województwa opolskiego

W herbie województwa opolskiego znajduje się złoty orzeł na niebieskim tle, który jest wzorowany na herbie ostatniego księcia opolskiego Jana II Dobrego.

Mój własny herb

Zaprojektujcie swój własny herb. Powinny znaleźć się w nim symbole, które są dla waszych rodzin najważniejsze, np. zwierzęta, ptaki, rośliny. Nie powinno na nim być nic przypadkowego. Dobierzcie odpowiednio tło, ponieważ każdy z kolorów oznacza coś innego - nawet nazwę dnia tygodnia, w którym coś ważnego się wydarzyło:

złoty *(może być żółty) – szlachetność i życzliwość, słońce, niedzielę*

srebrny *(może być biały, czyli zostawiacie pole niepokolorowane) – uczciwość i pokorę, księżyc, poniedziałek*
czerwony *– odwagę i waleczność, sobotę*
błękitny *– piękno i pochwałę, piątek*
czarny *– bogactwo i żal po stracie, wtorek*
zielony *– miłość i honor, środa*
fioletowy *– dostatek i mądrość, czwartek*
Jeśli pasują do was dwa kolory, to każdą połówkę możecie wypełnić inną barwą.

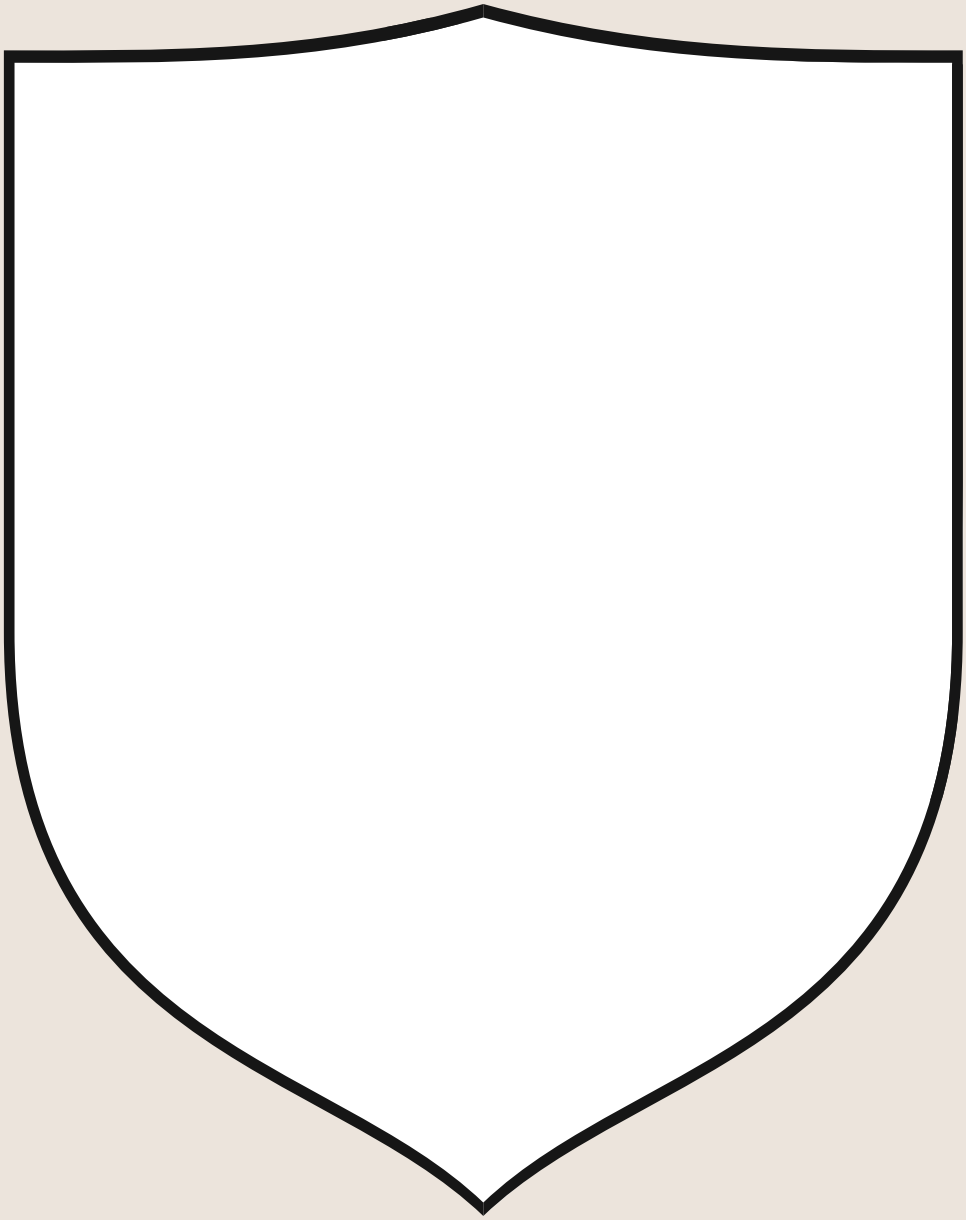

Podróż po średniowiecznej Byczynie

Pora, abyście zobaczyli jak wyglądał średniowieczny gród, po którym setki lat temu pędzili konno rycerze. Kilka kilometrów dzieli was od Byczyny. Już z daleka zobaczycie zabytkowe mury mające czasami aż do sześciu metrów wysokości. Do miasta prowadzą bramy wjazdowe, które dawno temu strażnicy zamykali, gdy zbliżał się wróg. Każda z nich miała swoją nazwę. Była więc Niemiecka, Piaskowa ze strzelniczymi okienkami czy Polska, w którą kiedyś strzelił piorun, ale szybko ją odbudowano. Przejdźcie się małymi, krętymi uliczkami i wyobraźcie sobie, że właśnie toczy się wielka bitwa. Słychać krzyk rannych, rżenie koni. To wszystko działo się naprawdę w 1588 roku, kiedy arcyksiążę Maksymilian III Habsburg chciał zdobyć polską koronę. Poniósł jednak klęskę.

Na pewno zastanawiacie się, skąd powstała nazwa Byczyny. Otóż legenda mówi, że dawno temu były tu tylko łąki i lasy. Często przejeżdżali tędy kupcy podążający na targ. Zawsze zatrzymywali się na wzniesieniu, z którego mieli widok na całą okolicę. Podróżowanie w tamtych czasach nie było bezpieczne, ponieważ na drogach grasowały bandy rabusiów. Handlarze prowadzili stado byków na sprzedaż, więc musieli być czujni. Jeden z byczków zaczął uderzać kopytem w ziemię. Nagle coś błysnęło. Wędrowcy nie wierzyli swoim oczom – przed nimi leżał garnek wypełniony złotymi monetami. Uznali, że to doskonałe miejsce na założenie osady i nazwanie jej Byczyną na cześć byczka, który sprawił, że stali się niespodziewanie bogaci.

Na pewno nazwy miejscowości, z których pochodzicie, również mają swoją legendę. Zapytajcie o to dorosłych. Może sami odkryjecie niezwykłą historię.

Nowe słówka, nowe wyzwania

Odgadnijcie wyrazy. W zaznaczonym miejscu odczytajcie rozwiązanie. Dawniej gromadzono w nim zboże. Dzisiaj w tym miejscu w Byczynie mieści się karczma, czyli miejsce gdzie można było odpocząć w czasie drogi i coś zjeść.

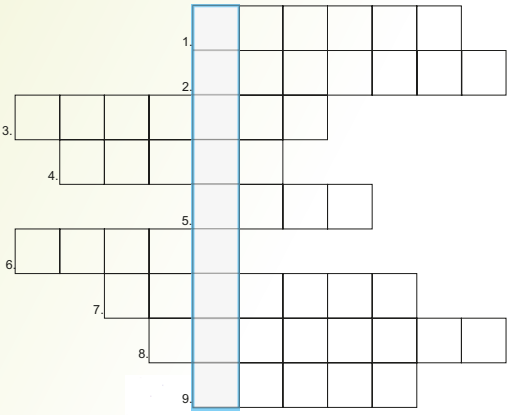

1. Żeby jeździć na koniu, trzeba na nim siedzieć
2. Noszą je konie zamiast butów
3. Przyjeżdżali na niego rycerze, aby walczyć o nagrodę i chwałę
4. Długie stalowe ostrze, służące do walki w dawnych czasach
5. Stalowa ochrona głowy rycerza
6. Podkuwał konie w kuźni
7. Młody pomocnik rycerza, pomagający swojemu panu
8. Córka króla. Była nią np. Śnieżka
9. Potężna budowla obronna z fosą i wieżami

zadanie dla **detektywa**

Zaznaczcie krzyżykiem 10 przedmiotów, które nie istniały w dawnych czasach i pokolorujcie obrazek

Spacer po murach Paczkowa

Dojeżdżając do Paczkowa, zamknijcie na chwilę oczy, żeby wyobrazić sobie, jak wskazówka zegara cofa się o godzinę, cztery dni, dziesięć lat i kilka wieków. Czeka was nie lada wyzwanie. Razem z Anią i Jackiem odnajdźcie Bramę Nyską przy ulicy Wojska Polskiego, którą wykuto pięć wieków temu. Dotrzecie nią do centrum. Dostępu do miasta bronią trzy wieże: Kłodzka, Ząbkowicka, Wrocławska.

Jacek zadziera głowę, stara się zobaczyć koniec murów. Przystanął zadziwiony ich potęgą. Popatrzył na puste dziś otwory strzelnicze. Do jego uszu dotarły słowa przewodnika: – Za chwilę dotrzemy na szczyt murów miejskich. Zobaczycie to samo, co oglądali wasi przodkowie. Waszym wrogiem nie będą jednak ludzie, ale własny strach.

Przewodnik zaprasza na wspinaczkę po drewnianej konstrukcji. Zapewne pierwszy raz w życiu wejdziecie na mury o długości 1,2 kilometra. Po zrobieniu około 160 kroków trzeba znów się wspinać na kolejny poziom. Warto zatrzymać się przy którymś ze 31 otworów okiennych, aby zobaczyć, jak wyglądają domy z tej wysokości. Następnym celem jest hurdycja w wewnętrznej część jednej z 19 ocalałych baszt. Hurdycja to drewniany zadaszony ganek, osłaniający obrońców murów. Jeszcze kilka metrów i dojdziecie do pomostu wznoszącego się na ponad 15-metrowej wysokości. Roztacza się stąd widok przyprawiający o zawrót głowy. Teraz łatwiej zrozumieć, co czuli rycerze broniący Paczkowa.

Jeśli jednak nadal jesteście żądni wrażeń, to musicie iść dalej. Taras widokowy znajduje się na wieży Wrocławskiej, ale pamiętajcie, żeby policzyć ilość schodów, gdy będziecie wchodzić. Spójrzcie na miasto z wysokości dwukrotnie wyższej, bo aż 30 metrów.

Miłośnicy nieodkrytych skarbów muszą pamiętać, że dawno temu koło Paczkowa istniał legendarny zamek księcia Bolka. Miało być w nim mnóstwo złota, ale po zniszczeniu twierdzy nic nie znaleziono. Udać ma się to temu, który będzie kopał o północy i nie wypowie ani słowa. Dawno temu dwóch śmiałków postanowiło znaleźć skarb. Nic do siebie nie mówili wyciągając ciężkie skrzynie. Nagle pojawiły się koło nich duchy. Krzyknęli ze strachu, a skarby zniknęły. Od tamtej pory nadal tkwią w ziemi i czekają na odkrywców.

zadanie dla **detektywa**

W Paczkowie zajrzyjcie do Domu Kata, w którym mieszkał ze swoją rodziną. Zobaczycie, jak wyglądała jego izba, w czym jadano dawniej posiłki, jak przynoszono wodę.

Magiczne LITERKI

Gdy wrogie wojska oblegały gród, dowódca często wysyłał gońca z prośbą o pomoc. Wiadomości były kodowane, aby nieprzyjaciel nie mógł ich odczytać. Musicie rozszyfrować tajny kod, aby dowiedzieć się o miejscu, do którego warto zajrzeć. Budowla ta pełniła funkcję obronną i dlatego swoim wyglądem przypomina twierdzę. Każda cegiełka oznaczona jest cyfrą. Odpowiada jej określona litera.

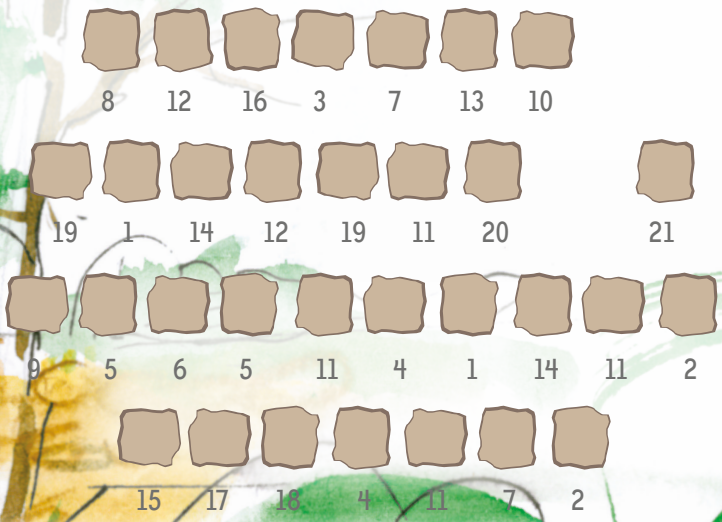

Oto tajemniczy kod:

1 – A	2 – Ą	3 – C	4 – D	5 – E	6 – G	7 – I
8 – K	9 – L	10 – Ł	11 – N	12 – O	13 – Ó	14 – R
15 – S	16 – Ś	17 – T	18 – U	19 – W	20 – Y	21 – Z

Kiedyś mury Paczkowa oblewała woda wypełniająca fosę. Miała utrudnić dostęp wrogów do miasta. Zasypano ją, kiedy stała się niepotrzebna. Dziś w tym miejscu stworzono park, zasadzono w nim platany. Są niezwykłe, ponieważ wyglądają, jakby zrzucały korę. Łuszczą się, ale tak naprawdę nie są chore.

W parku znajdź liść platana i przyklej go na stronie 61. Wśród naklejek znajdź tę z podobizną drzewa.

przyklej tutaj

W średniowiecznym grodzie

W czasach średniowiecznych gród, otoczony murem, tętnił życiem. Z okolicznych wsi przyjeżdżali do niego kupcy, przywożąc produkty na sprzedaż.

Na straganach przekupki zachwalały towar, dzieci biegały między kupcami. Musiały uważać, aby nie wpaść pod pędzący wóz czy też konia.

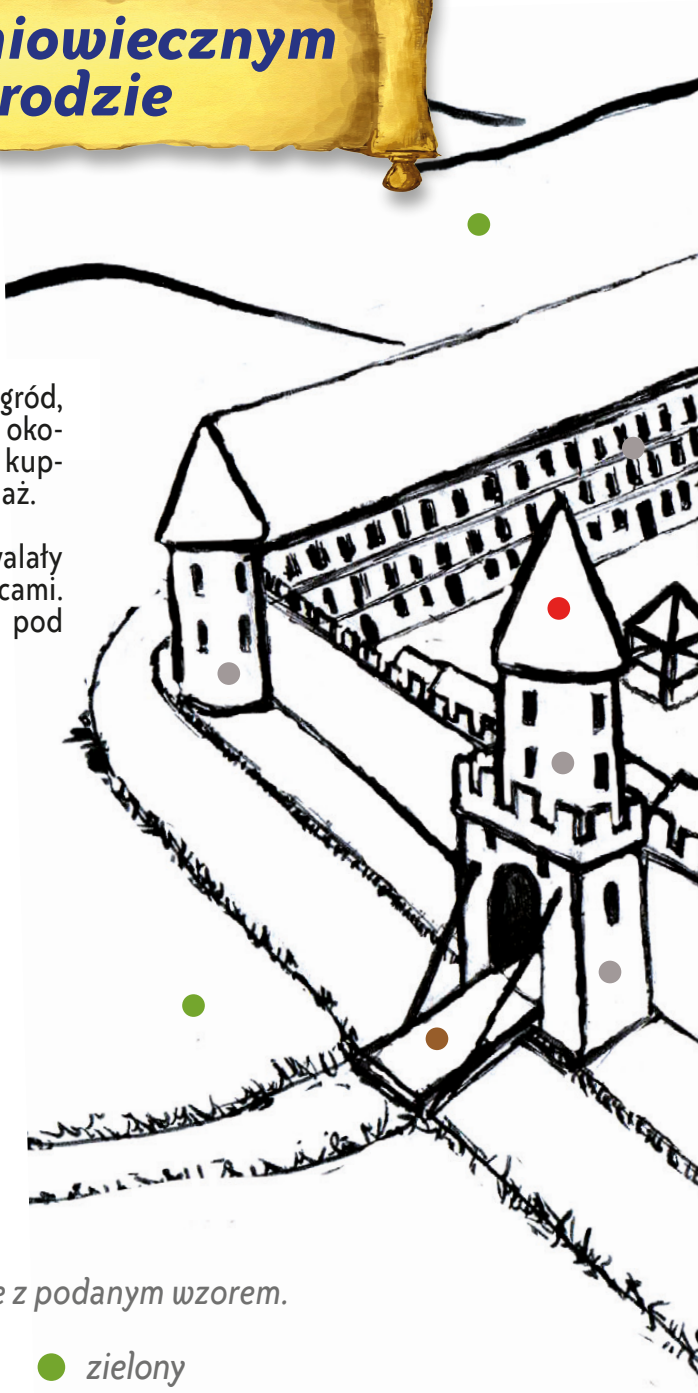

Pokolorujcie obrazek zgodnie z podanym wzorem.

- szary
- czerwony
- brązowy
- zielony
- niebieski
- szary (ciemny)

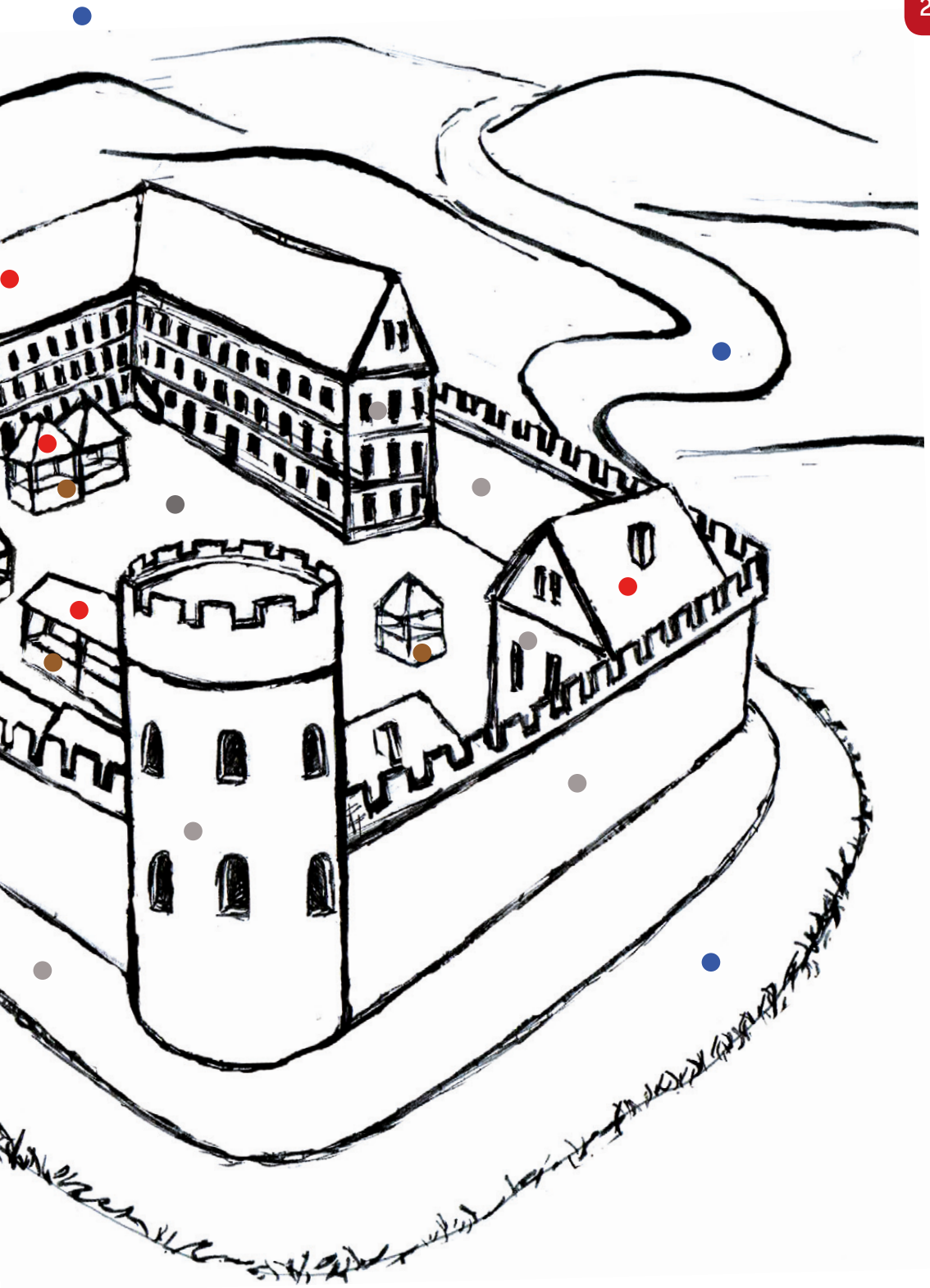

Księżna Zofia ratuje zamek w Brzegu

Gdy tylko dotrzecie do zamku w Brzegu, przed wami pojawi się pięknie zdobiona brama wjazdowa. Zobaczycie wykute z kamienia postaci dawnych właścicieli w naturalnej wielkości. To książę Jerzy II zwany Wspaniałym z małżonką Barbarą z rodu Hohenzollernów. Nad herbami rodowymi wykuto postaci książąt oraz królów piastowskich: Piasta, Mieszka I, Bolesława Chrobrego i wielu innych.

Po wejściu na dziedziniec ze wszystkich stron otaczać was będą krużganki i arkady. Dzięki nim zamek zwany jest „Śląskim Wawelem", gdyż przypomina słynny krakowski Wawel, siedzibę polskich władców.

Mimo licznych najazdów i wojen zamek ocalał, choć nie wiadomo, czy moglibyście go zwiedzać, gdyby nie odwaga księżnej Zofii Katarzyny. W czasie wojny trzydziestoletniej (trwającej 30 lat w XVII wieku) w mur brzeskiej twierdzy uderzyła jedna z kul wystrzelonych przez atakujące wojska szwedzkie. Księżna wpadła w złość. Napisała list do szwedzkiego generała żeby przeniósł działania zbrojne w inne miejsce, bo może niechcący zniszczyć zamek. Wódz był tak zaskoczony jej odwagą i nietypową prośbą, że odstąpił od szturmu Brzegu.

Ostatnim księciem z linii Piastów, władającym zamkiem, był Jerzy IV Wilhelm. Mając zaledwie 15 lat, udał się do austriackiego Wiednia, aby otrzymać poparcie cesarza Leopolda I. Objęcie rządów uczcił prawdziwie po rycersku. Zorganizował uczty, turnieje oraz polowania. Pokładano w nim wielkie nadzieje, tymczasem po powrocie z polowania niespodziewanie zmarł na ospę. Dworzanie uważali, że przyczyną jego śmierci była klątwa. Otóż książę upolował łosia, podobno ostatniego na Śląsku. Chwilę później źle się poczuł. Przyjął go w swojej chacie mieszkaniec wsi. Być może właśnie wtedy zaraził się ospą od któregoś z dzieci, a być może spotkała go kara za upolowanie zwierzęcia.

Magiczne LITERKI

O	B	R	A	Z	Y	P	D	N
Z	K	S	I	Ę	G	I	Y	A
B	R	O	Ń	N	Z	E	M	G
R	Z	S	P	I	E	C	E	R
O	E	T	A	S	G	Z	B	O
J	Ź	R	T	I	A	Ę	L	B
E	B	O	A	P	R	C	E	K
I	Y	J	A	S	Y	I	T	I
Ó	W	E	M	O	N	E	T	Y

Ania i Jacek chcieli zapisać, co widzieli w zamkowym muzeum, ale rozsypały im się literki. Skreślcie wszystkie wyrazy umieszczone poziomo i pionowo. Pozostałe utworzą rozwiązanie, które wpiszcie tutaj:

.....

.....

BROŃ, KSIĘGI, MEBLE, MONETY, NAGROBKI, OBRAZY, PIECE, PIECZĘCIE, RZEŹBY, STROJE, ZBROJE, ZEGARY

Dzieci potrzebują twojej pomocy

Ania i Jacek stoją w ogrodach przy zamku w Brzegu. Chcieli zobaczyć kilka zabytków, ale zgubili mapę. Pomóżcie im przejść przez miasto, aby dotarli do rodziców czekających przy samochodzie. Narysujcie trasę na mapie, wiedząc że mają przejść następującymi ulicami: plac Zamkowy, ul. Zamkowa, Rynek (na którym jest ratusz), ul. Młynarska, ul. Nadodrzańska, ul. Kępa Młyńska, ul. Władysława Jagiełły.

Wklejcie nalepkę przestawiającą herby trzymane przez giermków. Znajdują się one nad wejściem do brzeskiego zamku.

przyklej tutaj

Nysa – miasto, które stało się twierdzą

Wycieczka do Nysy, miasta blisko granicy polsko-czeskiej, będzie pełna atrakcji. Ania i Jacek nie mogą już się doczekać, bo przecież właśnie tam na ulicach można spotkać żołnierzy z czasów napoleońskich spacerujących w kolorowych mundurach, usłyszeć wystrzały z dział, zobaczyć jak płoną wiejskie chałupy podczas działań bitewnych. Wszystko to dzieje się pod koniec lipca w ramach „Dni Twierdzy Nysa". Pod Fortem Prusy II puste wcześniej łąki zapełniają namioty pełne żołnierzy. Ulicami maszerują żołnierze, a dobosze wybijają im rytm na bębnach. Tak samo, jak w 1807 roku. Największą atrakcją jest inscenizacja bitwy, w której co roku wygrywają wojska napoleońskie oblegające miasto-twierdzę przez 114 dni. Trudno było je zdobyć, gdyż chroniły je wielkie mury z licznymi fortami, czyli budowlami obronnymi.

O wszystkich tajemnicach fortyfikacji dowiecie się w Bastionie świętej Jadwigi. Przejdziecie wąskimi korytarzami, zobaczycie makiety, na których umieszczono forty. Dawno temu w bastionie funkcjonowało laboratorium. Specjaliści przygotowywali w nim proch do amunicji. Grube mury idealnie nadawały się również na więzienie, dlatego w 1870 roku trafiło tam 500 francuskich jeńców. Wiele lat później w nyskich fortyfikacjach więziono bardzo znane osoby. Jedną z nich był przyszły prezydent Francji Charles de Gaulle. W czasie I wojny światowej został ranny i dostał się do niewoli. Próbował nawet uciec z nyskich kazamatów, ale został złapany. W obiekcie mieszkali też żołnierze, a po wojnie koszary zamieniono na magazyny. Dzisiaj możecie je zwiedzać, szukać sekretnych przejść i poznać ciekawe historie.

tajemniczy ołówek

Połączcie kolejno cyfry zaczynając od 1. Pojawi się obiekt, który mieścił w sobie 3700 ton wody. Z tarasu widokowego zobaczycie całe miasto, a na murach czeka na was kolorowa ściana wspinaczkowa .

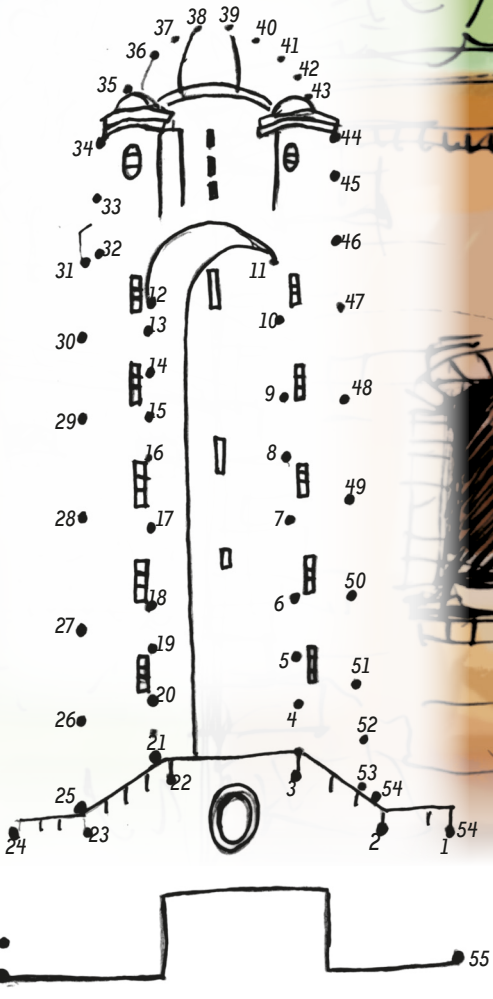

Niedaleko Rynku znajduje się studnia z dwugłowym orłem. Dawno temu, żołnierze szwedzcy zatruli jedyną w Nysie studnię. Burmistrz kazał wybudować nową, aby ludzie mieli skąd czerpać wodę. Otoczono ją ozdobną kratą.
Przyklejcie w wyznaczonym miejscu naklejkę z zabytkową studnią.

przyklej tutaj

Nowe słówka, nowe wyzwania

Jeśli chcecie poznać nazwę budowli, która powstała z połączenia kropek, to skreślcie wszystkie podwójne litery. Pozostałe utworzą rozwiązanie:

AAWRRISSEŻKKAPP OOCIKKAAŚNICCZZEŃAA

Bierkowice – wieś jak sprzed stu lat

W Muzeum Wsi Opolskiej czeka na was wielka przygoda. Miejsce to najlepiej odwiedzić, gdy jest ładna pogoda. Z wielu wsi przeniesiono zabytkowe obiekty i umieszczono na wielkim terenie. Wśród drewnianych domów krytych strzechą, czyli słomą, kręcą się ludzie. W kuźni zobaczycie kowala, który pracuje w taki sam sposób, jak setki lat temu. Wygląda jak czarodziej, gdy żelazo pod uderzeniem wielkiego młota mięknie jak guma, a on nadaje mu kształt kwiatka lub ślimaka. Zawód ten polegał na wykuwaniu przedmiotów z żelaza. Kowal robił kociołki, gwoździe, broń i narzędzia. Dawniej w każdej wsi była kuźnia, ale dzisiaj specjalistów od metalu pozostało niewielu. Głównie podkuwają konie w stadninach czy też wyczarowują przepiękne artystyczne przedmioty. Może zostaniecie obdarowani podkówką na szczęście?

Na pewno jesteście ciekawi, jak wyglądała kiedyś szkoła. Wystarczy przejść kilka kroków. W jednej z chałup znajduje się klasa z książkami, starymi mapami, zabytkowymi ławkami. Dawniej nie było długopisów, więc uczniowie maczali pióro w atramencie, który znajdował się w naczyniu zwanym kałamarzem. Tuż obok sali lekcyjnej znajdowało się mieszkanie nauczyciela. W ogródkach rosną drzewa owocowe, zioła i kwiaty – tak jakby nic się nie zmieniło od wielu lat. Może nawet poczujecie zapach wypiekanego chleba wyciąganego

właśnie z pieca. Najpierw jednak zboże zmielono na mąkę. W młynie, napędzanym wielkim kołem obracanym przez przepływającą nieopodal rzeczkę, na pewno znajdziecie rozsypane ziarno.

W czasie licznych imprez organizowanych w skansenie wikliniarz wyplata kosze, panie w tradycyjnych śląskich strojach malują porcelanę. Wiele gospodyń do dziś przepięknie zdobi jajka nazywane kroszonkami. Najczęściej są na nich drobne kwiatki i liście. W dawnych czasach wszystkie przedmioty codziennego użytku robiono ręcznie, dzięki czemu były niepowtarzalne i często przypominały dzieła sztuki. Podobnie jak zabawki, które rzeźbiono najczęściej z drewna.

W skansenie zobaczycie też starą pasiekę. Najsmakowitsze produkty regionalne, których przepisy przekazywane są z ojca na syna umieszczono na specjalnej liście. Wpisano na nią również miód popielowski z Borów Stobrawskich czy miody wołczyńskie. Na pewno w czasie festynu będziecie mogli spróbować tego przysmaku. Tak samo jak kołacza śląskiego. To przepyszne ciasto z makiem, jabłkami lub serem również znajduje się na tej słynnej liście. Legenda mówi, że przepis na nie miały jedynie leśne skrzaty. Pewnego razu przy robieniu ciasta zauważyła je dziewczyna z małej wsi. Schowała się za drzewem i poznała ich sekret.

Wejdźcie też do dawnego sklepu i zobaczcie, co mogli w nim kupić wasi rówieśnicy. Ciekawe, czy będziecie umieli rozpoznać przynajmniej pięć produktów, które można kupić również dzisiaj.

Koniecznie odnajdźcie drewniany kościółek i poczujcie jego zapach. To woń zabytkowego drewna, którą z pewnością zapamiętacie.

Jeśli zobaczycie ten znaczek na jakimś produkcie, np. ciastku, miodzie, kiełbasie, to będziecie wiedzieli, że jest on wytwarzany w konkretnym regionie, miejscu lub kraju. Wyrób chroniony musi mieć silny związek z miejscem swego pochodzenia. Takie oznaczenie zdobył kołocz śląski.

Dzieci potrzebują twojej pomocy

Zaznaczcie krzyżykiem tę filiżankę, którą stworzyła opolska artystka ludowa. Pamiętajcie, że najczęściej znajdowały się na naczyniach drobne kolorowe motywy kwiatowe.

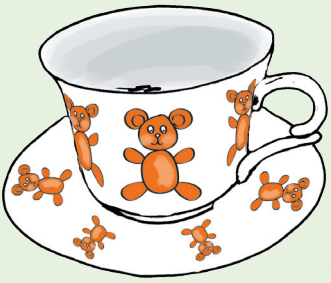

Zdobienie jajek na Śląsku Opolskim to bardzo stara tradycja. Archeolodzy odkryli w Opolu koło Wieży Piastowskiej pisankę z X wieku. Znajdziecie ją w Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu. Powstała w czasach, gdy Polska nie miała jeszcze króla i dopiero zaczynała się tworzyć.

tajemniczy ołówek

Pokolorujcie kroszonkę, czyli jajko zdobione przez gospodynie domowe najczęściej motywami roślinnymi w okresie wielkanocnym, pamiętając że niektóre barwy miały określone znaczenie. Czerwona oznaczała miłość do osoby, której darowało się pisankę. Zielona – to symbol nadziei. Żółta – zazdrości. Fioletową dawano komuś nielubianemu. Czarną dostawali zarówno młodzi chłopcy chętni do rozrabiania oraz ludzie przez wszystkich szanowani, np. księża.

przyklej tutaj

Dawniej pszczelarze wydobywali miód z pni drzew, w którym mieszkały dzikie pszczoły. Przyklej obrazek bartnika podbierającego miód.

zadanie dla **detektywa**

Zaznaczcie krzyżykiem 10 przedmiotów, które nie istniały w bardzo dawnych czasach. Później pokolorujcie obrazek.

Nowe słówka, nowe wyzwania

Dopasujcie podane określenia do rysunków: MŁYN, STRZECHA, SKANSEN

dawne pokrycie dachu słomą lub trzciną

muzeum na otwartej przestrzeni, w którym znajdują się zabytkowe obiekty przeniesione z różnych wsi

budynek, w którym mielono zboże na mąkę

.....

.....

.....

Poznajemy strój ludowy

Dawniej ludzie ubierali się w tradycyjne stroje ludowe. Nazwy garderoby dzisiaj mogą wydawać się zabawne, ale warto je poznać.
Panowie nosili białą koszulę z długim rękawem. Zakładali na nią granatową kamizelkę, zwaną bruclkiem, obszywaną czerwoną wstążką. Mosiężne guziki były bardzo ozdobne i przedstawiały różne sceny. Zakładali marynarkę (tzw. kamuzolę) z granatowego sukna. Granatowe spodnie ozdabiano czerwonym lampasem. Modnisie pod szyją mieli kolorową chustę: zieloną – pan młody, niebieską – starszy mężczyzna. Na zimne wieczory najlepsza była granatowa sukmana, czyli płaszcz z grubego płótna.
Kobiety na białą halkę (ciasnochę) ubierały koszulę (kabotek) z krótkim rękawem latem i długim zimą. Suknię w kolorze niebieskim zwano mazelonką. Upiększały ją hafty oraz pięknie zdobiony jedwabny fartuch. Dziewczęta nosiły na głowie białe czepce. Tylko zamężne kobiety miały prawo mieć bogate nakrycia głowy. Kolor chusty z długimi frędzlami zależał od pory roku: jasna w lecie, ciemna – w zimie.
Ubierzcie sylwetki dzieci w stroje ludowe umieszczone na str. 30 i 31.

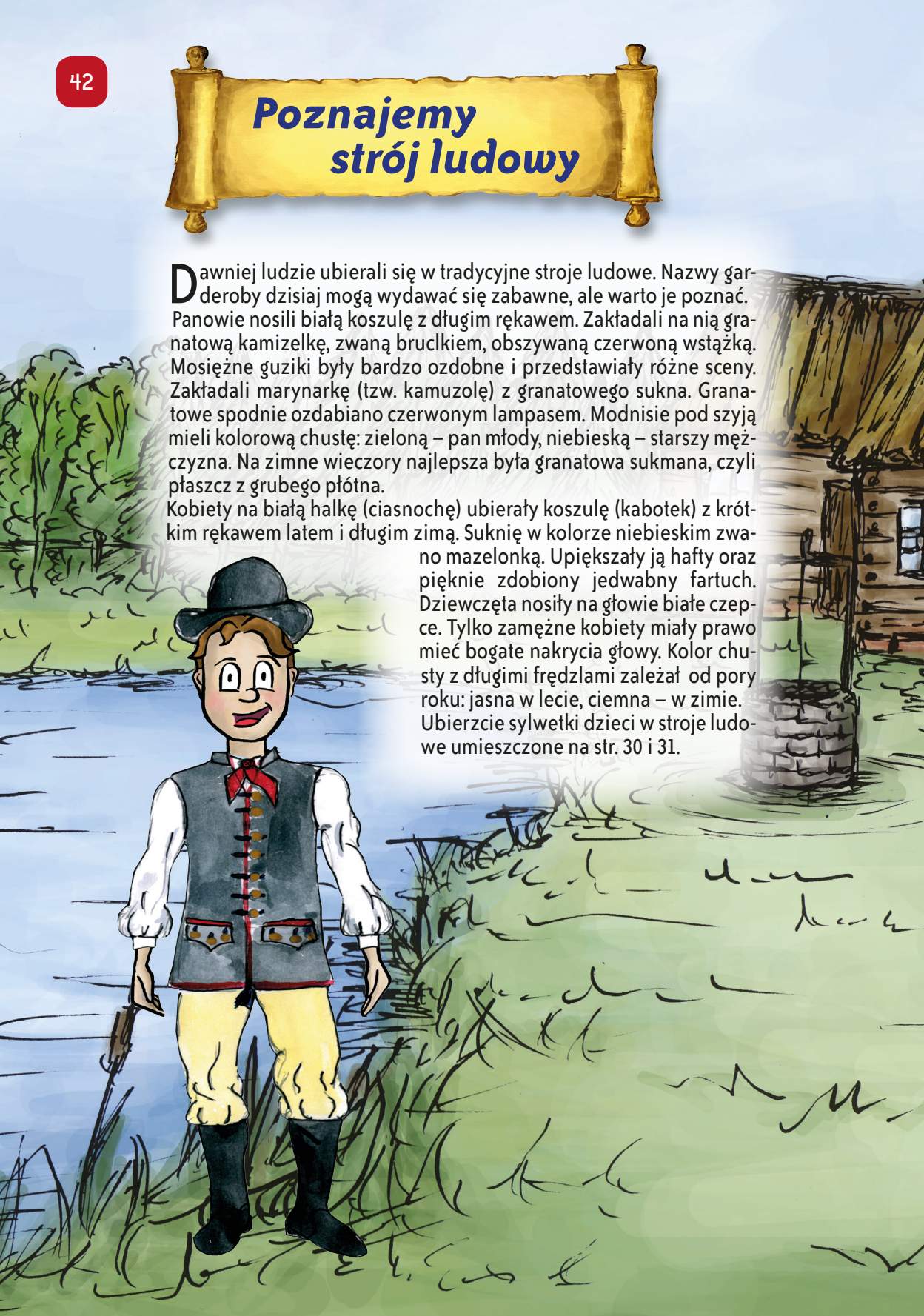

O wrzecionie słyszeliście już w bajce o „Śpiącej Królewnie”. Właśnie na kołowrotku powstawała kiedyś przędza. Później na krosnach robiono z niej materiał. To miejsce na naklejkę przedstawiającą kobietę pracującą w warsztacie tkackim.

przyklej tutaj

Skarby z drewnianych i murowanych kościołów

Na pewno czasami przejeżdżaliście obok starych drewnianych kościółków. Są szczególnie cenne, gdyż w czasie pożarów niszczył je ogień i do dziś niewiele przetrwało. Kryją w sobie niesamowite ciekawostki. W Bierdzanach na każdej ścianie namalowana jest jakaś scena, np. Ewa w raju kusi jabłkiem Adama. Czy chcielibyście zobaczyć śmierć? Znajdziecie ją siedzącą za stołem po lewej stronie od wejścia. W Michalicach malowidłami, zwanymi fachowo polichromiami, pokryte są wszystkie ściany, nawet sufit. Dawniej ludzie nie umieli czytać, więc historie biblijne artyści umieszczali na ścianach świątyń. Powstał nawet specjalny szlak dla turystów, którzy chcą podziwiać malowane kościoły. Prowadzi przez Brzeg, Brzezinę, Zielęcice, Małujowice, Łukowice Brzeskie, Bierzów, Przylesie, Obórki, Krzyżowice, Pogorzelę, Łosiów, Strzelniki i Kruszynę. Może kiedyś przejedziecie tę trasę, aby je wszystkie zobaczyć?

Zaskoczy was również kościół św. Anny w Oleśnie. Gdybyście oglądali go z samolotu, okazałoby się, że ma kształt róży o pięciu płatkach. Wewnątrz znajdziecie pamiątkowy pień drzewa. Legenda mówi, że w lipcu 1444 roku schowała się za nim dziewczynka, którą gonili zbójcy. Dzięki temu uratowała życie, a w miejscu ocalenia wybudowano kościół.

Co jeszcze kryją drewniane zabytki? Każdy z nich ma swoją niezwykłą historię i tajemnicę. Zawsze mówiono, że w świątyni w Laskowicach mieszka „laskowicka śmierć". Miała leżeć w dębowej trumnie. Podczas badań naukowych okazało się, że opowieść wcale nie jest bajką. W podziemiach kościoła pochowano dziewczynę w długiej sukni. Mimo że ma już 400 lat, to nadal wygląda jak żywa. To jedyna na Opolszczyźnie mumia, która pod wpływem mikroklimatu w krypcie zachowała się do naszych czasów.

Nowe słówka, nowe wyzwania

Przyjrzyjcie się kościołowi i zaznaczcie strzałkami opisane elementy:

ołtarz główny – najważniejsze miejsce w świątyni, przy którym kapłan odprawia mszę
ambona – miejsce, z którego kapłan głosi kazania
polichromie – ozdoba malarska ścian i sufitów przedstawiająca najczęściej historie z Pisma Świętego
chrzcielnica – naczynie wypełnione święconą wodą

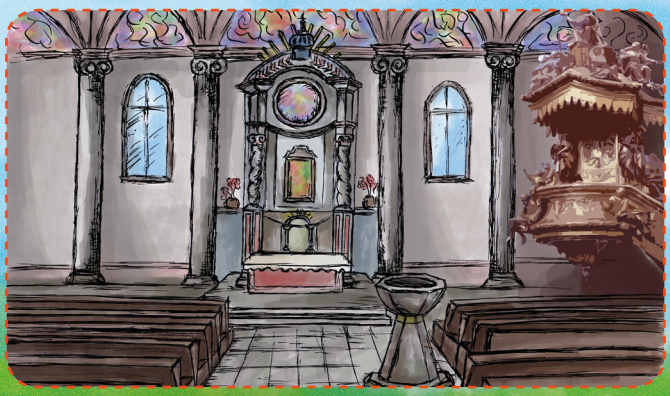

tajemniczy ołówek

Połączcie kolejne cyfry zaczynając od 1. Pojawi się obiekt sakralny, w którym umieszcza się dzwony. Używa się ich, aby powiadomić mieszkańców o ważnych wydarzeniach religijnych, ale również o pożarach czy też śmierci kogoś ważnego.

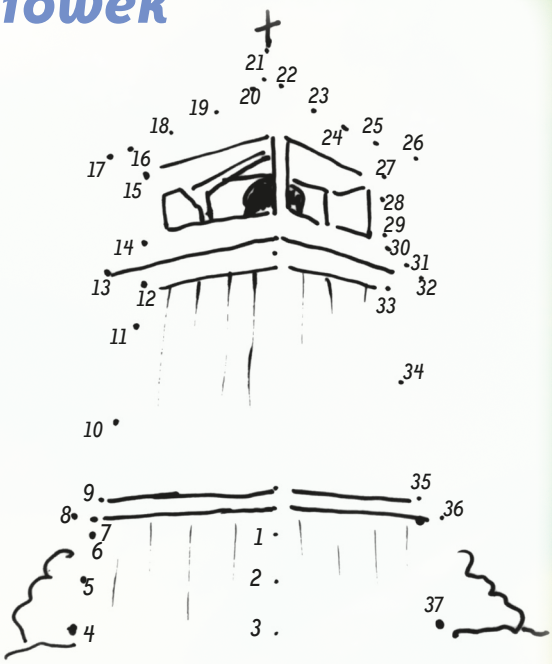

W Rożnowie koło drewnianego kościoła wybudowano piramidę. To nagrobek generała Karola Adolfa Augusta von Ebena z 1780 roku, który bardzo lubił wszystko co starożytne. Przyklejcie obrazek grobowca.

przyklej tutaj

zadanie dla **detektywa**

Niedaleko od sanktuarium św. Anny mieści się zagadkowe miejsce - amfiteatr. Kiedyś należał do największych w Europie. Znajduje się w kraterze wulkanu. Dawniej był to kamieniołom, z którego wydobywano wapienie. Podobno pod ziemią ciągną się korytarze, w których żyje wiele gatunków nietoperzy. Waszym zadaniem jest jego odnalezienie. To jedna z nielicznych okazji, gdy będziecie mogli być w takim miejscu.

Dzieci potrzebują twojej pomocy

Ania i Jacek postanowili przespacerować się ścieżkami przyrodniczymi. Spotkali ciekawe zwierzęta i niesamowite rośliny. Pomóż dzieciom posegregować zapisane przez nich nazwy, rysując strzałki:

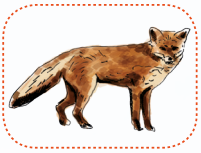

ROŚLINY:
konwalia,
miłek wiosenny,
brzoza, lipa,
rozchodnik, bluszcz,
paproć, buk

ZWIERZĘTA:
dzięcioł, jeleń ,
lis, jaszczurka,
ropucha, sarna,
paź królowej

Babcia Pana Jezusa z Góry Św. Anny

Jeśli odwiedzacie swoje babcie, to zapewne z wielką chęcią przyjedziecie na Górę Św. Anny. Właśnie to miejsce poświęcone jest babci Jezusa, czyli św. Annie. W sanktuarium franciszkanów zobaczycie cudowną figurkę, którą co roku odwiedzają tysiące turystów. Wszystko dzięki legendarnemu myśliwemu Porębie. To właśnie on miał wybudować kościół na wzniesieniu, gdy ukazała mu się św. Anna trzymająca na ręku Jezuska. Podobno figura słynie z cudów, a ciężko chorzy odzyskują przy niej zdrowie.

W sanktuarium gościł papież Jan Paweł II. Możecie wejść na ołtarz, z którego przemawiał do przybyłych na spotkanie tłumów. Jego pomnik znajdziecie przed wejściem do klasztoru. Zajrzyjcie także do groty ludzkiej otoczonej drogą krzyżową – wszystkie zabytkowe kaplice wykonane są z białego kamienia, zwanego wapieniem. Na pewno spodoba wam się wycieczka pomiędzy 40 małymi domkami.

A czy wiecie, że sanktuarium znajduje się w miejscu wygasłego wulkanu? Podobno ostatni raz wulkan wybuchł, gdy świat zamieszkiwały jeszcze smoki. Legenda mówi, że jeden z nich wydobywał skarby na rozkaz swojego pana. W końcu jednak zezłościł się i z całej siły uderzył ogonem. Kamienie wystrzeliły w powietrze i usypały wzgórze. Smok zaś mieszka do dziś wewnątrz góry i pilnuje złota.

Piękno Góry Św. Anny zachwyca znawców przyrody i właśnie dlatego objęto ją ochroną, tworząc na jej terenie park krajobrazowy. Niektóre z ponad 800 roślin należą do bardzo cennych i rzadkich. W parku utworzono kilka ścieżek przyrodniczych, na których możecie podziwiać zarówno drzewa, krzewy, jak i zwierzęta: jelenie, lisy, tchórze, borsuki. Nad waszymi głowami być może przeleci jastrząb, kląskawka, krogulec czy też usłyszycie pohukiwanie sowy.

Niektóre kościoły są tak ciekawe, że utworzono szlaki łączące miejscowości, w których się znajdują. Część z nich biegnie przez całą Europę.

Jednym z nich jest szlak cysterski przebiegający przez wsie i miasta, zamieszkiwane przez członków tego zakonu.

Na Opolszczyźnie zakoncy wybudowali klasztor w Jemielnicy.

Nowe słówka, nowe wyzwania

zadanie dla **detektywa**

Po pobycie w Głuchołazach Ania i Jacek postanowili wypisać przysłowia, które mówią o zdrowiu. Coś jednak im się poplątało. Pomóżcie dzieciom połączyć odpowiednie fragmenty, rysując strzałki. Dużym ułatwieniem jest to, że przysłowia się rymują.

Tylko w chorobie	zdrowia doda
W zdrowym ciele,	ceni się zdrowie
Zimna woda,	zdrowy duch

Odczytajcie tekst, zastępując obrazki odpowiednimi wyrazami. Oto kilka zasad, których powinniście przestrzegać, obcując z przyrodą:

– papierki, plastikowe torebki lub *chowajcie do*

– nie zbliżajcie się do dzikich *,ponieważ mogą być chore, jeśli na wasz widok nie uciekają*

– nie karmcie ich

– jeśli zobaczycie *ptaków, to nigdy nie dotykajcie jajek ani*

ponieważ ich rodzice mogliby porzucić gniazdo

– nie ruszajcie *ani nor, w których mieszkają zwierzęta – to są ich*

– nie wchodźcie do jaskiń i zagłębień, bo może się to zakończyć nieszczęściem

– nie zrywajcie *, ani liści z* *– nie łamcie*

– zachowujcie się , aby nie spłoszyć zwierząt

– chodźcie tylko po wyznaczonych

Na Opolszczyźnie są trzy parki krajobrazowe: Góry Świętej Anny, Gór Opawskich i Stobrawski Park Krajobrazowy.

W każdym z nich wyznaczone są rezerwaty, czyli miejsca chroniące przyrodę.Podążajcie ścieżkami edukacyjnymi do najciekawszych oraz najpiękniejszych miejsc.

W parkach krajobrazowych na Opolszczyźnie można spotkać wiele dzikich zwierząt, m.in. daniele, sarny, bażanty czy zające. Przyklejcie podobiznę zwierzęcia, które mieszka w opolskich lasach. W rozwiązaniu pomoże wierszyk:

Jestem dziki, choć nie zły
Mam dorodne, wielkie kły.
Gdy was spotkam, to uciekam
Lub na dziczki swe poczekam.

przyklej tutaj

Kolorowe szlaki i złoto z głuchołaskich sztolni

Dziś Ania i Jacek ruszają w Góry Opawskie, które są idealne dla dzieci. Nie są za wysokie, ani za strome. Takie w sam raz na spacer z rodzicami czy dziadkami. Musicie jednak założyć dobre buty z twardą podeszwą. Pamiętajcie też o mapie i kurtce, bo pogoda w górach może się zmieniać bardzo szybko. Przed wyjazdem możecie wstąpić do oddziału PTTK i kupić książeczkę turystyczną. Będziecie w niej przybijać pamiątkowe pieczątki i zbierać podpisy z miejsc, do których dotrzecie. Dzieci do lat 10 mogą zdobywać odznakę „Siedmiomilowe buty", a starsze – popularną odznakę turystyki pieszej.

Każdy szlak jest oznakowany odpowiednim kolorem. Jeśli nie wiecie, czy nadal na nim jesteście, to wróćcie do miejsca, gdzie widzieliście znak po raz ostatni. Czasami szlaki o różnych kolorach się łączą. Wówczas musicie zajrzeć do mapy, aby odszukać trasę prowadzącą do wyznaczonego przez was celu. Takich oznakowań szukajcie na słupach, drzewach czy kamieniach:

Turyści, których spotkacie w Parku Krajobrazowym Gór Opawskich, są miłośnikami przyrody, wędrówek, a mówienie sobie „dzień dobry" lub „cześć" na szlaku to powszechny zwyczaj przyjęty przez wszystkich turystów.

Na swojej drodze zobaczycie również ludzi, którzy będą przemierzać szlaki turystyczne konno oraz rowerami. W zimie wytyczono ścieżki dla miłośników nart biegowych. W parku wyznaczono również kilka ścieżek przyrodniczych. Jedna z nich prowadzi nad Złoty Potok, inna do Jarnołtówka czy Cichej Doliny. Wszystkie docierają do najpiękniejszych miejsc w Górach Opawskich. W Głuchołazach możecie przemierzyć Szlak Złotych Górników. Wycieczka potrwa około trzech godzin. Zaczyna się w u podnóża Góry Parkowej koło fontanny z amorkiem. Bądźcie uważni w Dolinie Zdrojnika, może uda się wypatrzyć milimetrowej wielkości drobinki złota. Górnicy właśnie w tym rejonie kopali długie korytarze zwane sztolniami, w których znajdowali wielkie bryły złota. Będziecie mieli okazję zajrzeć do takich sztolni. Spróbujcie też krystalicznie czystej wody ze źródełka Żegnalce. To w tym miejscu matki żegnały swoich synów powołanych do wojska. Tu też przychodziły wspominać i płakać za nimi z tęsknoty. Musicie wiedzieć, że służba wojskowa trwała wtedy nawet ponad 15 lat. Głuchołazy to miejscowość uzdrowiskowa, do której od wielu lat przyjeżdżają ludzie, aby leczyć swoje drobne choroby. Na pewno spodoba wam się wizyta w parku zdrojowym. Skorzystajcie ze specjalnych urządzeń zasilanych wodą z potoku Zdrojnika.

W parku krajobrazowym

Ania i Jacek udali się do parku krajobrazowego poznać nowe gatunki zwierząt.
Wytnij ze str. 63 brakujące elementy i uzupełnij nimi obrazek.

Niesamowite Góry Opawskie

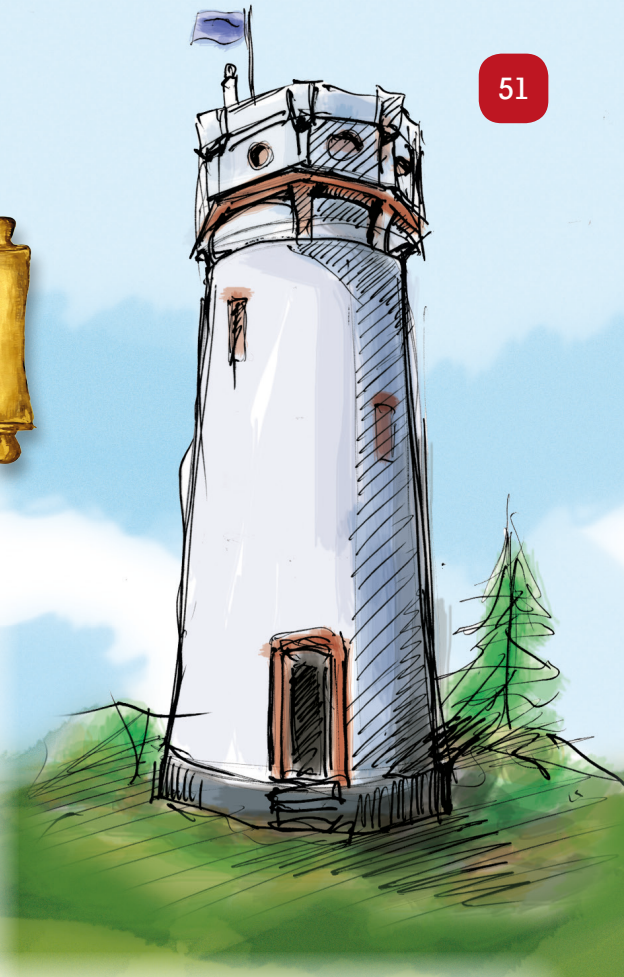

W Górach Opawskich najwyższym szczytem jest Biskupia Kopa. Spod hotelu Ziemowit w Jarnołtówku prowadzą na nią dwa szlaki. Trzymajcie się żółtego, który jest dłuższy, ale trasa jest łagodniejsza. Możecie zejść czerwonym, aby podziwiać widoki z wyznaczonych punktów. Niedaleko od szczytu znajduje się drewniane zabytkowe schronisko. Zatrzymajcie się koło Jaśkowego Głazu tuż koło schroniska. Obok niego stoi drewniana rzeźba skrzata Ludosza. Zgodnie z legendą miał strzec skarbów na Biskupiej Kopie. Pewnego razu spotkał go Jaśko. Krasnal uderzył laską w ziemię, w miejscu w którym dziś stoi schronisko, i oczom chłopaka ukazało się złoto. Napakował nim kieszenie. Skrzat ostrzegł, że nie wolno mu się odwrócić, schodząc z góry, gdyż utraci bogactwo. Nagle za plecami Jaśka uderzył piorun. Gdy się odwrócił przestraszony, zamienił się w skałę. Do dziś stoi koło schroniska. Legenda mówi, że można odczarować Jaśka. Uczyni to dziewczyna o złotym sercu i czystej duszy, jeśli przytuli się na chwilę do kamienia. W schronisku zatrzymują się zmęczeni turyści, aby chwilę odpocząć albo przenocować. W środku pod sufitem wisi mnóstwo krawatów. Zostały one zabrane tym, którzy nie wiedzą, jak się ubrać na piesze górskie wędrówki. Mówi o tym wierszyk, ostrzegający „krawaciarzy":

Oświadcza się wszem, wobec i każdemu z osobna, że kto na Kopą w krawacie wejdzie, temu hańba okropna.

Albowiem każdy prawdziwy turysta wie,że krawat w górach to bzdura oczywista.

Kolejny przystanek na szczycie Biskupiej Kopy zobaczycie z daleka. To najstarsza wieża widokowa w Górach Opawskich. Będziecie mieli nie tylko niepowtarzalną możliwość wejść na jej szczyt, ale również stanąć jedną nogą w Polsce, a drugą w Czechach. Właśnie na szczycie przebiega granica państwa.

Opolskie jeziora

Ania i Jacek bardzo lubią wodę, dlatego w trakcie lata bardzo często jeżdżą z rodzicami nad opolskie jeziora. Niektóre z nich przypominają im morze, bo czasami trudno dostrzec drugi brzeg. Do największych należy Jezioro Turawskie, Otmuchowskie oraz Nyskie. Nie uwierzycie, ale nie istnieją one od zawsze. Na terenach dziś zalanych przez wodę mieszkali kiedyś ludzie, porastały je lasy, uprawiano pola. I tak by było do dziś, gdyby nie okoliczne rzeki, które często wylewały, niszcząc gospodarstwa. Żeby temu zapobiec, postanowiono wybudować zbiorniki, dzięki którym można było by regulować poziom wody w rzekach.

Ludzi mieszkających w zalanych wsiach przeniesiono do innych miejscowości. Jezioro Turawskie to świetne miejsce odpoczynku. Wokół niego wytyczono liczne ścieżki rowerowe oraz spacerowe. To ulubione miejsce miłośników żeglowania i sportów wodnych. Można też wypożyczyć kajak czy rower wodny. Ciekawie położone jest Jezioro Otmuchowskie. To w nim odbijają się Góry Opawskie. Wokół jeziora znajduje się przepiękny rezerwat przyrody. Jeśli będziecie cicho, to zobaczycie czaplę szarą, która upodobała sobie to miejsce. Zobaczycie wiekowe drzewa: brzozy oraz dęby. Co roku przybywają tu całe rodziny w poszukiwaniu jagód oraz grzybów. Pamiętajcie, że zbieranie grzybów to wielka odpowiedzialność. Trujące mogą doprowadzić nie tylko do bólu brzucha, ale nawet śmierci. Nie niszczcie ich i nie depczcie, ponieważ stanowią ważną część lasu, szczególnie dla rosnących w pobliżu drzew.

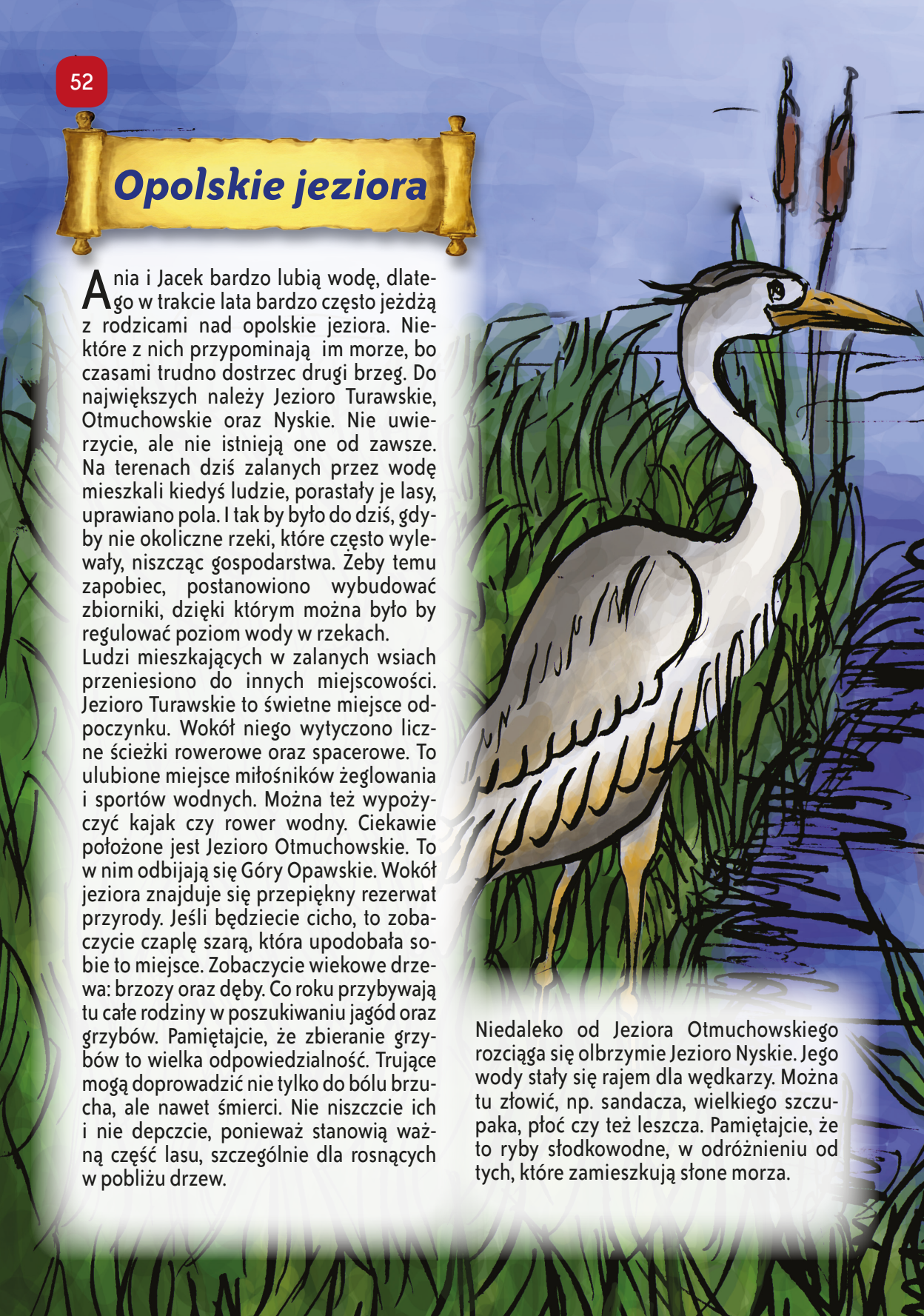

Niedaleko od Jeziora Otmuchowskiego rozciąga się olbrzymie Jezioro Nyskie. Jego wody stały się rajem dla wędkarzy. Można tu złowić, np. sandacza, wielkiego szczupaka, płoć czy też leszcza. Pamiętajcie, że to ryby słodkowodne, w odróżnieniu od tych, które zamieszkują słone morza.

Magiczne LITERKI

Ania i Jacek postanowili poznać ryby mieszkające w opolskich jeziorach. Wykreślcie nazwy 11 ryb słodkowodnych, które umieszczone są poziomo i pionowo. Pozostałe literki utworzą nazwę pasji, której poświęcają się jej miłośnicy, przebywając nad jeziorami. Wpiszcie ją tutaj:

S	A	N	D	A	C	Z	W
Z	T	Ę	P	K	D	B	W
C	O	K	Ł	A	A	O	Ę
Z	Ł	R	O	R	S	L	G
U	P	T	Ć	P	W	E	O
P	Y	O	O	K	O	Ń	R
A	G	L	E	S	Z	C	Z
K	A	R	A	Ś	S	U	M

leszcz, płoć, karp, sandacz, okoń, szczupak, boleń, sum, węgorz, tołpyga, karaś

Nowe słówka, nowe wyzwania

Skreślcie grzyby, których nie powinniście zbierać. Przyjrzyjcie się tym, które są jadalne i odczytajcie ich nazwy:

maślak

prawdziwek zwany borowikiem

podgrzybek

piestrzenica kasztanowata

muchomor

lisówka pomarańczowa często mylona z rydzem

Jezioro Duże łączy się z Jeziorem Małym i Średnim, stanowiąc idealne miejsce na rodzinny odpoczynek.
Nad Średnim przygotowano nowoczesny plac zabaw.

Kosmiczna podróż z Krasiejowa na orbitę okołoziemską

Ania i Jacek nie mogą doczekać się wielkiej atrakcji. Już za chwilę dołączą do temponautów, czyli podróżników w czasie. Przyjechali do „Parku Nauki i Ewolucji Człowieka" i stoją przed budynkiem zaciekawieni jego wyglądem. Po wejściu wszystko staje się jasne – czeka na nich prom kosmiczny, na pokład którego trzeba wejść w specjalnym hełmie z trójwymiarowymi okularami. Za chwilę przeniosą się w czasie i przestrzeni. Niestety Ani rozwiązał się but, schyliła się, by go zawiązać i w tym czasie ich statek odjechał. Nic straconego. Gry i animacje to niespodzianki na które możecie liczyć. A jest ich tak dużo, że trzeba uważać, by nie przegapić kolejnego kosmicznego promu. Pora wsiadać na pokład.

Waszym przewodnikiem będzie wirtualny robocik o imieniu Robercik, razem z wami wędrujący w czasoprzestrzeni. Objaśni wam wszystkie tajniki i powie, co macie robić. Wskaże drogę i zawróci, gdy się pomylicie. Po przylocie na orbitę okołoziemską przez spe-

cjalne okna prehistorii zajrzycie w przeszłość, a nawet będziecie mogli w niej uczestniczyć. Odwiedzicie swoich przodków i zobaczycie jak przebiegał proces ich ewolucji.
W czasie tej niezwykłej wycieczki poznacie również ciekawe historie. Zobaczycie, jak dawniej wyglądał nóż i porównacie, jak się zmieniał. Dowiecie się, jak ludzie w dawnych czasach zapisywali informacje oraz jak wyglądały narzędzia czy naczynia. Prawdziwym wyzwaniem będzie spotkanie z najstarszą na świecie ludzką mumią, czy zajrzenie do grobu książęcego z czasów kultury przeworskiej. Dzięki wielkiemu szkłu powiększającemu dostrzeżecie skamieniałe owady, które żyły miliony lat temu. A może ciekawi was jak zmieniła się ludzka czaszka i czy jesteście spokrewnieni z Mikołajem Kopernikiem? Tego dowiecie się w Krasiejowie.

tajemniczy ołówek

Połączcie kolejne cyfry zaczynając od 1, a poznacie ciekawą rodzinkę, która żyła miliony lat temu.

W Faustiance koło Olesna znajduje się jedno z najbardziej znanych stanowisk paleontologicznych w Polsce.

Przez chwilę można zamienić się w poszukiwacza i znaleźć skamieniałe małże, muszle, perłowe amonity, które żyły wiele milionów lat temu. Najpiękniejsze okazy znajdują się w Muzeum Osobliwości Przyrodniczych w Rudnikach. W Cieciułowie czeka na was Kraina Wymarłych Gadów Morskich.

Zobaczycie wielkie konstrukcje morskich stworów, w parku zabaw przygotowano dla was zabawy zręcznościowe. Możecie zrobić sobie pamiątkowe zdjęcie w paszczy rekina.

Dinozaury z JuraParku Krasiejów

To nie koniec atrakcji w Parku Nauki i Rozrywki. W JuraParku Krasiejów jak za dotknięciem czarodziejskiej różdżki przechodząc przez olbrzymie bramy można znaleźć się w krainie wymarłych dinozaurów. Żyły miliony lat temu, ale do dziś zachowały się ich kości, które naukowcy zwani paleontologami, znaleźli m.in. w Krasiejowie. Na terenie wyrobiska, należącego kiedyś do kopalni, naukowcy odkryli nieznany dotąd gatunek nazwany Silesaurus opolensis. W pawilonie paleontologicznym zobaczycie jak wyglądał. Przejdziecie się po szklanej podłodze, dzięki czemu zobaczycie skamieniałości sprzed milionów lat.

Wirtualna przygoda zacznie się od wejścia do wagonu. Kolejka zabierze was w magiczną podróż w przeszłość. Zobaczycie najważniejsze wydarzenia z dziejów wszechświata i Ziemi, wędrówki kontynentów, zmiany klimatyczne czy kataklizmy. Dzięki prezentacji multimedialnej dowiecie się, jak powstała nasza galaktyka, Układ Słoneczny i pierwsze rośliny. Wagonik się zatrzyma i zacznie się dla was spacer drewnianymi kładkami, przy których zobaczycie ponad 200 modeli dinozaurów. To niesamowite przeżycie! O każdym z nich można przeczytać ciekawostki, a jeśli będziecie mieli pytania, odpowiedzą na nie przewodnicy. W oceanarium zobaczycie ogromne akwaria i podwodny świat, w którym żył 20-metrowy megalodon czy plezjozaur z niesamowicie długą szyją. Przed milionami lat zanurzały się w oceanie przykrywającym teren obecnej wsi Krasiejów. Ogromne emocje czekają na was w kinie 5D, gdy na twarzy poczujecie kropelki wody lub powiew wiatru.

W JuraParku czeka na was plac zabaw z wysoką wieżą oraz długą huśtawką przypominającą ptasie gniazdo, park rozrywki z karuzelami, dmuchaną zjeżdżalnią, małpim gajem i torem przeszkód. Jeśli tylko będzie pogoda, możecie skorzystać z kąpieliska, poleżeć na plaży, popływać kajakami czy rowerkami wodnymi.

Ania i Jacek chętnie zostaliby dłużej, ale chcą jeszcze raz wsiąść do kosmicznego promu i przejść się obok ogromnego dinozaura. Zanim przyjadą tu ponownie, rozwiążą test podróżników. Pomóżcie im, a przekonacie się, ile zapamiętaliście.

Sprawdźcie swoją wiedzę
– test dla małych podróżników

Prawdziwy zamek miał:
- ☐ a. okna i drzwi z piernika
- ☐ b. smoka
- ☐ c. fosę, mury obronne oraz wieże

Miasto-twierdza znajduje się w:
- ☐ a. Nibylandii
- ☐ b. Krainie Muminków
- ☐ c. Nysie

Herb rycerski to:
- ☐ a. rodzaj gry planszowej, w której brali udział chłopcy i dziewczęta
- ☐ b. znak rozpoznawczy rycerza, później szlachcica czy miasta
- ☐ c. nazwa części zamku

W spichlerzu gromadzono w dawnych czasach:
- ☐ a. skarby rabowane z banków oraz karty kredytowe
- ☐ b. skrzaty, które nie chciały mieszkać w lesie
- ☐ c. zboże i siano

Park krajobrazowy to:
- ☐ a. park, w którym na drzewach wiszą obrazy
- ☐ b. wielki parking dla samochodów obok placu zabaw
- ☐ c. duży obszar chroniący wiele gatunków roślin i zwierząt

Jaki szlak znajduje się na Opolszczyźnie:
- ☐ a. Szlak Złotych Górników
- ☐ b. Szlak Szybkich Traktorów
- ☐ c. Szlak Siedmiu Krasnoludków

Legenda mówi, że 15-letni książę Jerzy IV Wilhelm upolował:
- ☐ a. żyrafę
- ☐ b. łosia
- ☐ c. dinozaura

Krasnal Ludosz z Biskupiej Kopy zaczarował Jaśka w:
- ☐ a. jelenia
- ☐ b. głaz
- ☐ c. jednorożca

Szczupak, leszcz, sandacz, karaś to ryby słodkowodne, ponieważ:
- ☐ a. mieszkają w jeziorach i zbiornikach ze słodką wodą
- ☐ b. gotuje się je w słodkiej wodzie
- ☐ c. rodzą się w fabryce cukierków

Żyrafy w opolskim ogrodzie zoologicznym mieszkają w:
- ☐ a. bardzo wysokim akwarium
- ☐ b. żyrafiarni
- ☐ c. na wybiegu ze słoniami

Kowal należy do wymierających zawodów, ponieważ:
- ☐ a. jego fach przestał być potrzebny we wsi, a przedmioty które wyrabiał zaczęto produkować w fabryce
- ☐ b. konie zaczęły chodzić w butach i stracił pracę
- ☐ c. umarli wszyscy kowale na świecie

W JuraParku w Krasiejowie największą atrakcją jest:
- ☐ a. ogród zoologiczny
- ☐ b. tresura tyranozaura – najgroźniejszego z dinozaurów
- ☐ c. podróż kolejką w Tunelu Czasu, wizyta w Prehistorycznym Oceanarium oraz pobyt w Parku Nauki i Ewolucji Człowieka

W opolskim ogrodzie zoologicznym mieszka:
- ☐ a. wieloryb
- ☐ b. goryl
- ☐ c. dinozaur

Sprawdźcie swoją wiedzę
– test dla super podróżników

Co to jest hurdycja?
- ☐ a. nazwa huraganu, który czasami szaleje nad Oceanem Atlantyckim
- ☐ b. drewniany zadaszony ganek, osłaniający obrońców murów
- ☐ c. średniowieczna nazwa rękawicy rycerskiej

Przyjacielem legendarnego księcia Henryka z Otmuchowa był:
- ☐ a. krasnal Ludosz
- ☐ b. pies Pluto
- ☐ c. sokół

Konie olimpijskie, Waś i Randon, pochodzą ze:
- ☐ a. Stadniny Koni w Mosznej
- ☐ b. Klubu Jeździeckiego „Lewada" w Zakrzowie
- ☐ c. ogrodu zoologicznego w Opolu

Bicie monety to:
- ☐ a. uderzanie jej dłonią
- ☐ b. produkowanie pieniędzy w dawnych czasach
- ☐ c. kara płacona przez rodziców za to, gdy dzieci pobiją się w szkole

Arcyksiążę Maksymilian III Habsburg walczył pod Byczyną o:
- ☐ a. rękę najpiękniejszej córki Zygmunta III Wazy
- ☐ b. wyjazd do JuraParku w Krasiejowie
- ☐ c. koronę Polski

Bartnik to:
- ☐ a. pszczelarz wybierający miód z pni drzew
- ☐ b. tak wołają przyjaciele na tatę Bartka
- ☐ c. nazwa specjalnego ula, który można było przenosić z miejsca na miejsce

Rezerwat przyrody to:
- ☐ a. wyznaczony obszar obejmujący ochroną wyjątkowe rośliny i zwierzęta
- ☐ b. terytorium zamieszkiwania Indian w Ameryce Północnej
- ☐ c. miejsce, w którym wilk spotkał Czerwonego Kapturka

W kraterze wulkanu na Górze Św. Anny znajduje się dziś:
- ☐ a. zabytkowy amfiteatr
- ☐ b. stacja badająca ruchy skał
- ☐ c. podziemna jaskinia, w której mieszka smok

Na Opolszczyźnie znajdują się trzy parki krajobrazowe:
- ☐ a. Park Przygód Myszki Miki, Park Smerfów, Park Kowbojów z Dzikiego Zachodu
- ☐ b. Park Krajobrazowy Góra św. Anny, Stobrawski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Góry Opawskie
- ☐ c. park miejski w Prudniku, zabytkowy park w Strzelcach Opolskich, Park Nadodrzański w Opolu

Agroturystyka to:
- ☐ a. nazwa programu telewizyjnego adresowanego do rolników
- ☐ b. to gospodarstwo wiejskie oferujące turystom tani nocleg
- ☐ c. zwiedzanie najbliższej okolicy kombajnem lub traktorem

Wieża ciśnień w Nysie służyła do:
- ☐ a. gromadzenia wody dla całego miasta
- ☐ b. mierzenia ciśnienia powietrza
- ☐ c. obrony Nysy przed zbliżającymi się wrogami

Mapa pełna wrażeń

Poprowadźcie strzałki od atrakcji turystycznych do miejsc, w których się znajdują. Wszystkie było opisane w przewodniku. Możecie do niego zajrzeć, jeśli czegoś zapomnieliście.

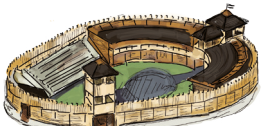

Wilków
Namysłów
Świerczó
Lubsza
Brzeg
Skarbimierz
Popielów
Olszanka
Lewin Brzeski
Dobrzeń Wl
Grodków
Dąbrowa
Niemodlin
Komprachci
Skoroszyce
Tułowice
Prós
Kamiennik
Pakosławice
Łambinowice
Paczków
Otmuchów
Nysa
Korfantów
Kr
Strzelec
Biała
Głogó
Głuchołazy
Lubrza
Prudnik
Głubczyc
Branice

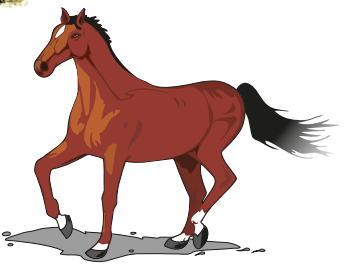

Wklej w tym miejscu liść platana

przyklej tutaj

Byczyna
Praszka
Domaszowice
Wołczyn
Gorzów Śląski
Rudniki
Kluczbork
Radłów
Murów
Lasowice Wlk.
Olesno
Łubniany
Zębowice
Turawa
Dobrodzień
OPOLE
Chrząstowice
Ozimek
Kolonowskie
Zawadzkie
Tarnów Opolski
Izbicko
Strzelce Opolskie
Jemielnica
Gogolin
Zdzieszowice
Leśnica
Walce
Ujazd
Kędzierzyn-Koźle
Reńska Wieś
Cisek
Pławowiczki
Polska Cerekiew
Baborów
Kietrz

Notatnik
prawdziwego turysty

Widokówka do wycięcia.
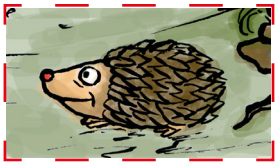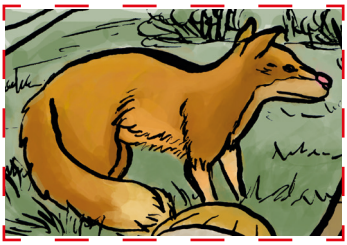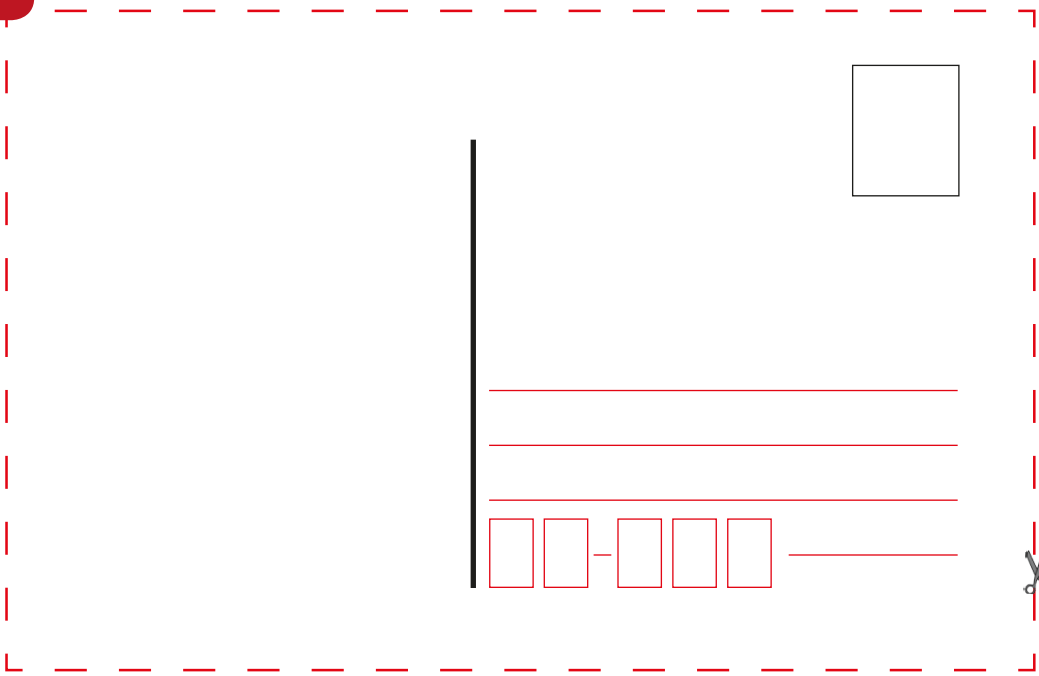
Wytnijcie ilustracje i przyklejcie w odpowiednich miejscach na stronie 50.